

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**NEJČASTĚJŠÍ FORMY PÁCHÁNÍ POJISTNÝCH
PODVODŮ NA ÚZEMÍ STŘEDOČESKÉHO KRAJE**

Autor práce: Marie Švecová, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Bc. Josef Kříha

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Bc. Josefu Kříhovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ŠVECOVÁ, Marie. *Nejčastější formy páchaní pojistných podvodů na území Středočeského kraje: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2014, 67 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Bc. Josef Kříha.

Klíčová slova: Pojistný podvod, pojistné plnění, pojistná událost, pojistitel, pojistník, pachatel, kriminogenní faktory, vyšetřování pojistného podvodu, prevence a spolupráce.

Bakalářská práce ve svém teoretickém postihu objasňuje rámcové aspekty kriminologických a trestněprávních konsekvencí pojistných podvodů na teritoriálním území Středočeského kraje. Cílem této práce je podat v širším smyslu souhrn o pojistných podvodech v kontextu s dopravními nehodami a o způsobech a metodách odhalování pojistných podvodů ze strany všech zainteresovaných subjektů, jejich zaměstnanců a Policie České republiky. Teoretická část práce bude v užším praxeologickém postihu obohacena o přílehlavé kasuistiky s použitím výstupů z Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, Územního odboru Praha venkov - Západ. Tato práce je také zaměřena na ochranu a prevenci v boji proti pojistným podvodům a zahrnuje poznatky a zkušenosti pojišťoven, které se snaží využívat nové moderní techniky při odhalování pachatelů této trestné činnosti.

ABSTRACT

ŠVECOVÁ, Marie. *The most common forms of committing fraud in the Central Region: bachelor thesis*. České Budějovice: The College OF European and Regional Studies, 2013, 67 p. Supervisor: Mgr. Bc. Josef Kříha.

Keywords: Insurance fraud, indemnification, insured Event, insurer, policyholder, perpetrator, crime factors, investigation of insurance fraud, prevention and cooperation.

The Bachelor thesis is focused on committing insurance fraud on the territory of the Central Bohemia region. The aim of the work is to give the widest view on insurance scams which are perpetrated in connection with traffic accidents, on the frauds' practices and methods and ways of detection of insurance frauds on the part of the civil subject of law and the police. Whereas, the outputs from the Regional Police Directorate of the Central Bohemia region and the territorial Department of the Prague-contryside - West, hereinafter referred to as RPD, will be used. The work is also focused on the prevention in struggle against insurance frauds. The knowledges and experiences of struggle against perpetrators of this crime is included in.

Obsah

ÚVOD.....	8
1 CÍLE A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	10
2 TEORIE POJISTNÉHO PODVODU.....	12
2.1 Charakteristika pojistného podvodu.....	12
2.2 Trestné činy proti majetku.....	12
2.3 Vztah mezi pojišťovnou a občanem.....	13
2.3.1 Výklad několika základních pojmů užívaných v pojišťovnictví.....	14
2.4 Právní úprava pojistného podvodu z hlediska platného práva	15
2.4.1 Obecně k přijetí ustanovení § 210 trestního zákoníku	16
2.4.2 Analýza skutkové podstaty trestného činu pojistného podvodu	16
2.4.3 Zhodnocení současné právní úpravy pojistného podvodu.....	17
2.4.4 Definice pojistného podvodu v trestním zákoníku.....	18
2.4.5 Vývojová stádia trestného činu	19
2.5 Právní předpisy v kontextu s pojistným podvodem.....	21
3 VERZE POJISTNÉHO PODVODU V DOPRAVĚ.....	22
3.1 Havarijní pojištění motorových vozidel.....	22
3.2 Pojištění za škodu způsobenou provozem vozidla.....	23
3.3 Pojem silniční dopravní nehody.....	24
3.4 Pojistný podvod v kontextu s provozem vozidla	24
4 VYŠETŘOVÁNÍ POJISTNÝCH PODVODŮ V PRAXI	27
4.1 Důvody páchaní pojišťovacích podvodů.....	27
4.1.1 Kriminogenní činitelé pojistných podvodů.....	27
4.1.2 Kriminogenní činitelé vyplývající z průběhu pojištění	28
4.1.3 Kriminogenní činitelé k havarijnímu pojištění	28
4.2 Charakteristika pachatelů trestného činu pojistný podvod.....	29
4.2.1 Charakteristické vyšetřovací situace při výslechu pachatele pojistného podvodu	32

4.2.2	Specifika následných vyšetřovacích a operativně pátracích úkonů a opatření.....	33
4.3	Znalecké dokazování.....	34
4.3.1	Pozice znalce v trestním řízení.....	34
4.3.2	Nedokonalosti ve znaleckém posudku.....	35
4.4	Případ „Užovka“	36
4.4.1	Počátek celého případu „Užovka“	38
4.4.2	Kazuistika - případ „Užovka“	40
4.4.3	Vyhodnocení pojistných podvodů z praxe.....	41
4.4.4	Kazuistika pojistného podvodu z praxe.....	43
5	METODY A ŘEŠENÍ PRO ODHALOVÁNÍ POJISTNÝCH PODVODŮ	45
5.1	Postup policie při odhalování pojistných podvodů	45
5.2	Činnost pojišťoven při odhalování pojistných podvodů	46
6	OCHRANA, PREVENCE A ODHALOVÁNÍ POJISTNÝCH PODVODŮ	49
6.1	Ochrana proti pojistným podvodům.....	50
6.1.1	Postup zaměstnanců v rámci ochrany a prevence proti pojistnému podvodu	50
6.1.2	Postup zaměstnanců při sjednávání pojistných smluv.....	51
6.1.3	Postup zaměstnanců při likvidaci pojistných událostí.....	51
6.2	Prevence proti pojistným podvodům ze strany pojistitele.....	51
6.3	Spolupráce pojišťoven při prevenci pojistného podvodu na motorových vozidlech.....	52
	ZÁVĚR	54
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	56
	SEZNAM PŘÍLOH	61

ÚVOD

Pojistný podvod se v naší společnosti vyskytuje od samého počátku, co vzniklo pojišťovnictví a postupně se stává úkazem moderní společnosti. Pojistným podvodem rozumíme v nejširším smyslu každé podvodné jednání, které se váže bližším či vzdálenějším způsobem k pojištění. V podstatě pojistný podvod spadá do kategorie majetkové kriminality. Lze obecně říci, že se jedná o úmyslné klamání jedné strany, zde vždy pojišťovny, stranou druhou, a tu může představovat v zásadě kdokoli, zejména za účelem získání určitého přínosu, a to i nemajetkového nebo obohacení, k němuž by nedošlo, kdyby byla skutečnost pravdivě interpretována. Pojistný podvod má v podstatě svoji vlastní zákonnou definici, která jej odlišuje od obecného trestného činu podvodu.

Trestný čin podle ustanovení § 13 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „trestního zákoníku“), je definován jako protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.¹

Trestní zákoník, jenž nabyl platnosti dne 1. ledna 2010, postihuje přísněji recidivisty, přičemž recidiva je z hlediska trestního práva relevantním fenoménem, neboť i přesto, že byl pachatel již jednou odsouzen ze spáchání trestného činu, tak nedošlo k jeho nápravě, ale trestný čin spáchal opětovně. Pachatel tedy spáchal další trestný čin až poté, co byl již pravomocně odsouzen za předchozí trestný čin.

Celosvětově dochází k tomu, že počet pojistných podvodů se zvyšuje. Důvod lze spatřovat ve stylu myšlení lidí, kteří vzhledem ke spotřebnímu způsobu života se snaží vyhledávat snadné zisky a vytěžit finanční prospěch z každé příhodné situace, a to na náklady určitého společenství, čímž porušují či ohrožují společenské vztahy, zájmy a hodnoty, jež jsou objektem trestného činu.

Ekonomická krize a nárůst nezaměstnanosti v současné době pro velké množství lidí znamená příležitost, jak si vylepšit svoje finanční poměry. Do vědomí lidí se tak dostává přesvědčení, že napálit a okrást není nepoctivé. U páchaní pojistných podvodů je v podstatě zjišťován čím dál větší rozsah profesionality pachatelů, přičemž jejich aktivita se objevuje ve všech odvětvích pojištění. Z tohoto důvodu je velice důležité

---

¹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník I. § 1-139*, Praha, 2009, s. 99.

seznámit širokou veřejnost s okruhem problémů, který zasahuje do života téměř každého člověka.

Pojistné podvody přivozují velké škody nejen pojišťovnám, ale i jejich klientům. Rostou výdaje, které jsou spojené s vyplácením neoprávněných pojistných plnění, kdy tyto se promítnou i do výšky pojistných tarifů. Nicméně uzavírání i vlastní realizace pojistné smlouvy nabízejí nespočetné možnosti k podvodům, což mnoho pojištěných pocítuje jako korektní způsob, jak dostat zpět pojistné, které dle jejich mínění utratili zbytečně, pokud nevznikla pojistná událost, za kterou by kompetentní pojistné plnění dostali. Podvodníci nemají dojem, že páchají škodu, protože se domnívají, že to tak dělají všichni. Toto stanovisko je umocňováno přesvědčením, že takové jednání bude postiženo v nejhorším případě jenom odmítnutím pojistného plnění.

Téma pojistného podvodu jsem si vybrala z důvodu, že se jedná o velice zajímavou problematiku pro zpracování, neboť okruh problémů týkajících se pojistných podvodů je v současné době velmi aktuálním tématem. Při vyšetřování ve své praxi jsem měla možnost blíže se seznámit s problematikou pojistných podvodů, a to zejména v souvislosti s provozem vozidel.

1 CÍLE A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cílem bakalářské práce je v teoretické části charakterizovat pojistné podvody a vysvětlit několik základních pojmů, které se užívají v pojišťovnictví. Pozornost bude věnována právní úpravě pojistného podvodu z hlediska platného práva, tj. de lege lata, přičemž bude analyzována skutková podstata trestného činu pojistného podvodu. Současná právní úprava bude následně vyhodnocena s tím, že nebude zanedbána definice pojistného podvodu dle ustanovení § 210 trestního zákoníku. K uvedenému tématu nelze, ani opomenout na právní předpisy a související vývojová stádia trestného činu pojistného podvodu, kdy se jedná o přípravu a pokus trestného činu. Tato stádia nalezneme v ustanovení § 20 trestního zákoníku a § 21 trestního zákoníku.

V této práci budou vymezeny nejčastější druhy pojistných podvodů v souvislosti s provozem motorových vozidel, tedy souhrnný rozbor dané problematiky, jehož cílem bude zaměřit se na havarijní pojištění motorových vozidel a na pojištění za škodu způsobenou provozem vozidla. S pojištěním motorových vozidel se nejčastěji spojují fíngované dopravní nehody a v této souvislosti s pojistným podvodem budou vymezeny specifické indikátory týkající se dopravních nehod, které mají znaky pojistného podvodu. Cílem bude zhodnotit problematiku pojistných podvodů, zejména vymežit pojistné podvody z hlediska trestněprávních, ale i kriminologických konsekvencí.

Cílem této práce bude také zaměřit se na příčiny pojistných podvodů, které jsou zjišťovány praxí, zvláště se zaměřením na příčiny páchaní pojistných podvodů a možné jevové formy pojišťovacího podvodu. Účelem bude zhodnotit typologii pachatelů a typické vyšetřovací situace při výslechu pachatelů trestného činu pojistného podvodu. Bude rovněž hovořeno o postavení znalců v trestním řízení a využívání odborných poznatků. Teoretická část bude obohacena o přílehlavé kasuistiky, týkající se případu „Užovka“, o kterém bude hovořeno ve spojitosti s praxí na Krajském ředitelství policie Středočeského kraje, Územního odboru Praha venkov - Západ, (dále jen „KŘP“), kdy se jednalo o nejrozsáhlejší případ pojistných podvodů, který byl v České republice odhalen. V tomto kontextu bych zmínila i zapojení policistů a pracovníků pojišťoven do páchaní pojistných podvodů, a to zejména ve spojení s provozem vozidel.

Záměrem práce bude také pojednávat o metodách a řešení pro odhalování pojistných podvodů ze strany soukromoprávních subjektů a policie. Především budou zmíněny nejmodernější technologie a nástroje, které využívají pojišťovny v boji s pojistnými podvody.

Poslední část této práce bude zaměřena na ochranu, prevenci a odhalování pojistných podvodů ve spolupráci všech zainteresovaných subjektů, jejich zaměstnanců a policie. V neposlední řadě nelze však opomenout povinnosti zaměstnanců v rámci ochrany a prevence proti pojistnému podvodu a povinnosti při sjednávání pojistných smluv a likvidaci pojistných událostí.

2 TEORIE POJISTNÉHO PODVODU

Pojistný podvod lze definovat jako vědomé klamání jednoho subjektu druhým s úmyslem získání výhody nebo obohacení, k čemuž by nedošlo, kdyby byl pravdivě interpretován skutkový stav. Jednání ve snaze uvést v omyl se může vztahovat na jakoukoliv fázi pojistné smlouvy, v praxi to může znamenat, že pojistná událost se nepříhoda, nevznikla uvedeným způsobem, nespadá pod pojištěné riziko anebo z ní nevyplývá poškození, ztráta či újma. Pojistná událost je podvodná i tehdy, pokud se podvodné jednání vztahuje pouze na část pojistného plnění.²

2.1 Charakteristika pojistného podvodu

Pojistný podvod patří mezi druhy trestných činů, které spadají do kategorie majetkové kriminality. Podvod lze považovat za velmi nebezpečnou formu trestné činnosti, a to zejména pro svoji kvalifikovanost a přítomnost jak v oblasti kriminality obecné, tak v oblasti kriminality hospodářské, tzv. kriminality „bílých límečků“.³

Pojistný podvod v podstatě představuje jednání právnických či fyzických osob s úmyslem získání určitého přínosu nebo obohacení se na úkor pojistitele. Pokud se pojistná událost skutečně stala, může se pojistný podvod projevit tím, že škoda zahrnuje nepoškozené části pojištěných předmětů nebo její výše je úmyslně nadsazena s cílem, aby výsledná ztráta byla kryta pojištěním, což se týká zejména pojištění se spoluúčastí. Pokud se podvodné jednání vztahuje jen na část pojistného plnění, tak i v tomto případě se jedná o podvodnou pojistnou událost. Proti tomu chyby nebo neúmyslná zkreslení informací, které souvisejí s nedostatečnou pečlivostí nelze zařazovat jako podvod, neboť s takovýmto jednáním není integrován úmysl podvádět.

2.2 Trestné činy proti majetku

Majetková trestná činnost v posledních letech představuje převážnou většinu celkové kriminality, její nejčastější formou jsou podvody, krádeže a zpronevěry. V podstatě přítomnost majetkových trestných činů do značné míry předurčuje vývoj celkové kriminality a je relevantním majetkovým problémem.⁴

---

² CHMELÍK, J. a kol. *Pojistné podvody*, Praha, 2000, s. 5.

³ KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*, Praha, 1996, s. 29.

⁴ KUČKA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*, Praha, 2005, s. 369-371.

Vlastnické právo patří mezi základní lidská práva. Každý má právo vlastnit majetek, přičemž vlastnické právo všech vlastníků, to je fyzických i právnických osob, obcí vyšších územních celků, občanů či států, má identický zákonný obsah i ochranu.⁵

Skupinovým objektem trestných činů proti majetku jsou majetkové zájmy. Je chráněno nejen vlastnictví, ale i některá jiná majetková práva a užívání věci či nerušené držení. Rozsah zájmů, které jsou chráněny v jednotlivých ustanoveních trestního zákoníku, je různý. V některých paragrafech jsou chráněny jen věci, kdežto v jiných ustanoveních je chráněn majetek jako celek. Z toho vyplývá, že objektem přibližně poloviny trestných činů proti majetku, je vlastnictví k věci. Předmětem útoku je u nich většinou cizí věc, přičemž trestní zákoník nikde nerozlišuje věci nemovité a movité. V souladu s povahou trestného činu některé útoky mohou být jen proti movité věci, a to v § 205 trestního zákoníku, v § 210, § 211 a § 212 trestního zákoníku jsou předmětem útoku prakticky jenom peníze.⁶

Věcí se podle § 134 odst. 1 trestního zákoníku rozumí ovladatelná přírodní síla, jako je například elektřina, plyn nebo jiná energie. V právním smyslu lze dovodit obecné znaky věci, jimiž je její ovladatelnost a její využitelnost pro potřeby lidí. Musí být splněny oba požadavky objektivně a zároveň. Věcí tedy není něco, co je ovladatelné, ale neužitečné, ani něco, co je užitečné, ale neovladatelné. Ustanovení o věcech se vztahuje i na živá zvířata, zpracované oddělené části lidského těla, na peněžní prostředky na účtu a cenné papíry, pokud z jednotlivých ustanovení trestního zákoníku nevyplývá něco jiného.⁷

2.3 Vztah mezi pojišťovnou a občanem

Pojištění představuje specifický způsob zabezpečení proti následkům, které jsou vyvolané skutečností domnělou pojistným nebezpečím nebo pojistným rizikem.⁸ Pojištění rozhodně nemůže ovlivnit výskyt nahodilých událostí, ale pomáhá kompenzovat takto vzniklé finanční ztráty. Jedná se o vztah účastníků pojištění vzniklého na základě pojistné smlouvy.

---

⁵ ČESKO. Zákon č. 2 ze dne 16. prosince 1992. Úplné znění zákona č. 2/1992 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. In *Sbírka České republiky*. 1992, částka 1, s. 19.

⁶ FRYŠTÁK, M. a kol. *Trestní právo hmotné zvláštní část*, Ostrava, 2009, s. 82.

⁷ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník I. § 1 – 139*, Praha, 2009, s. 1249 - 1252.

⁸ JEHLIČKA, O., ŠVESTKA, J. a kol. *Občanský zákoník s komentářem*, Praha, 1999, s. 789.

Pojistná smlouva je dvoustranný právní akt mezi pojistníkem a pojistitelem. Povinnou součástí pojistné smlouvy jsou všeobecné pojistné podmínky, na které se pojistná smlouva odvolává a pojistník musí být s nimi seznámen pojistitelem před uzavřením pojistné smlouvy. Pojistník tedy přeneše rizika na pojistitele a následně si zajišťuje ochranu před dopadem možných rizik. Pojistitel, tedy pojišťovna, se zavazuje poskytnout pojistnou ochranu ve formě pojistného plnění, a to v případě, že nastane neočekávaná událost. Pojistná smlouva se vyhotovuje v písemné formě, i když v některých případech vzniká pojištění i bez písemné formy. Pojistitel vydává pojistníkovi jako doklad o uzavření pojištění „pojistku“. Pojistitel má právo na pojistné plnění, pokud není v pojistných podmínkách uvedeno jinak, ten, na jehož majetek, život nebo zdraví, popřípadě, na jehož odpovědnost za škody se pojištění vztahuje.⁹

2.3.1 Výklad několika základních pojmů užívaných v pojišťovnictví

Oprávněná osoba - fyzická nebo právnická osoba, které v případě pojistné události vznikne právo na pojistné plnění. Je třeba odlišit oprávněnou osobu od pojištěného.

Pojistitel - právnická osoba, pojišťovna či jiná instituce, která je oprávněna provozovat pojišťovací činnost dle zvláštního zákona.

Pojistka - písemné potvrzení subjektu o uzavření pojistné smlouvy.

Pojistná částka - v pojistné smlouvě dohodnuté nejvyšší plnění z pojistné události nebo z několika pojistných událostí za určité časové období.¹⁰

Pojistná doba - je to časové období, na které se pojištění sjednává, pokud dojde v jeho průběhu k pojistné události, vzniká povinnost pojistitele plnit.

Pojistná smlouva - právní skutečnost, která je definována zákonem a sepsaná v písemné podobě, jejímž obsahem jsou podmínky pojistného vztahu a smluvní ujednání, jež jsou závazné pro smluvní strany.

Pojistná událost - nahodilá skutečnost, s níž je spojen vznik povinnosti pojistitele plnit, její upřesnění stanovují všeobecné pojistné podmínky a smluvní ujednání.

---

⁹ CHMELÍK, J. a kol. *Pojistné podvody*, Praha, 2000 s. 5.

¹⁰ Všeobecné pojistné podmínky pro pojištění majetku, VPP M 2014/01, Generali Pojišťovna, a.s., s. 1.

Pojistné - úplata za pojištění, je obvykle placeno opakovaně v dohodnutých pojistných obdobích (běžné pojistné) nebo za celou pojistnou dobu naráz (jednorázové pojistné). Platit pojistné je povinností pojistníka.

Pojistník - fyzická nebo právnická osoba, která uzavřela s pojistitelem pojistnou smlouvu a zavázala se platit pojistné za pojistnou ochranu a má právo disponovat s pojistnou smlouvou.

Pojištěný – osoba, na jejíž zdraví, život, majetek, odpovědnost za škodu nebo jiné hodnoty pojistného zájmu se pojištění vztahuje. Má právo na pojistné plnění v případě pojistné události, pokud není stanoveno jinak.

Smluvní ujednání - jsou závazná ustanovení pojistné smlouvy pro smluvní strany, která upřesňují faktický pojistný vztah v návaznosti na všeobecné pojistné podmínky, a to i s povolenými odchylkami.

Škodní událost - skutečnost, při níž vzniká škoda a mohla by být příčinou vzniku pojistné události.

Všeobecné pojistné podmínky - korektura podmínek pojištění skutečného pojistitele, která podléhá schválení orgánem státního dozoru nad pojišťovnictvím, jejich obligatorní obsah stanoví zákon č. 363/1999 Sb. o pojišťovnictví, tvořící integrální součást pojistné smlouvy.¹¹

2.4 Právní úprava pojistného podvodu z hlediska platného práva

Nový trestní zákoník, který byl vyhlášen pod č. 40/2009 Sb., jenž nabyl účinnosti dne 1. ledna 2010, přinesl celkem velký počet změn oproti platné právní úpravě v trestním zákonu č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Vychází ze zhodnocení účinnosti dosavadních předpisů v oblasti trestněprávní, přihlíží k vývoji právní teorie a praxe zejména v evropských zemích s rozvinutým demokratickým systémem, odráží změny v ostatních právních oblastech a je zaměřen na vytvoření co nejvhodnějšího systému ochrany jednotlivců a společnosti před kriminalitou a jejími novými způsoby. Podstatných změn oproti platné právní úpravě doznal i jeden

---

¹¹ Všeobecné pojistné podmínky pro pojištění majetku, VPP M 2014/01, Generali Pojišťovna, a.s., s. 2.

z trestných činů, čímž je **trestný čin pojistného podvodu podle § 210 trestního zákoníku**.

Trestný čin pojistný podvod má svoji jedinečnou právní úpravu, proto záleží na tom, jak tento daný trestný čin bude posouzen orgány činnými v trestním řízení. Mohou ho kvalifikovat buď jako obecný podvod podle § 209 trestního zákoníku nebo jako pojistný podvod podle § 210 trestního zákoníku.

2.4.1 **Obecně k přijetí ustanovení § 210 trestního zákoníku**

Relativně nová skutková podstata trestného činu pojistného podvodu byla odůvodněna tím, že takovéto speciální jednání bylo postižitelné obtížně podle obecného podvodu, neboť jak ukázala zejména devadesátá léta minulého století, má jednání jimi postihované, jež se dotýká zvláště činnosti pojišťoven, dalekosáhlé důsledky pro ekonomiku jako celek. Ohrožení majetku nebo jeho porucha, která je způsobená pojistným podvodem, je ve svém důsledku typicky závažnější než poruchy, které jsou vyvolané obecným podvodem. Objektivní nerovnost byla vyrovnána trestně právní úpravou v dopadech obou druhů podvodů tak, že kriminalizovala nejen pouhé úmyslné vyvolání majetkových poruch jako u podvodu obecného, ale tedy i činy hrozící takovými poruchami, i když dokonce může chybět úmysl k takové poruše.¹²

V novém trestním zákoníku byla úprava trestného činu pojistného podvodu významným způsobem upřesněna. Podle skutkové podstaty v prvním odstavci je trestně odpovědný ten, kdo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslující údaje nebo zamlčí podstatné údaje v souvislosti s uzavíráním nebo změnami pojistné smlouvy, v souvislosti s vyřízením pojistné smlouvy nebo při uplatnění práva na pojistné plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění.¹³

2.4.2 **Analýza skutkové podstaty trestného činu pojistného podvodu**

Ustanovení podle § 210 trestního zákoníku obsahuje dvě samostatné skutkové podstaty:

§ 210 odst. 1 - v první skutkové podstatě tohoto trestného činu pachatel uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslující údaje nebo podstatné zamlčí. Tato skutková podstata poskytuje v souvislosti se sjednáváním pojistných smluv ochranu cizímu majetku a následnou likvidací pojistných událostí jiného obdobného plnění. Nevyžaduje

¹² *nález Ústavního soudu ze dne 28. března č. 31/2001 Sb.*

¹³ KUCHTA, J. a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*, Praha, 2009, s. 656.

způsobení škody, která je vyjádřitelná v penězích. Objektem je ochrana sjednaných pojistných smluv a z nich plnění, tedy majetek všech subjektů poskytujících pojišťovací služby.¹⁴

§ 210 odst. 2 - v druhé skutkové podstatě tohoto trestného činu pachatel v úmyslu opatřit jinému nebo sobě užitek vyvolá nebo simuluje událost, s níž je spojeno právo na vyplacení pojistného plnění či jiné obdobné plnění, nebo udržuje stav, který je vyvolaný pojistnou událostí a způsobí na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou, což je zapotřebí pro naplnění znaků této skutkové podstaty. Způsobí tedy škodu nejméně ve výši 5 000 korun (viz § 138 odst. 1 trestního zákoníku). Objektem v tomto případě je ochrana majetkových zájmů pojistitelů, kteří na základě uvedených skutečností poskytují pojistné plnění, tedy v konečném důsledku cizí majetek.¹⁵

2.4.3 **Zhodnocení současné právní úpravy pojistného podvodu**

Na základě toho, že pojistné podvody někteří pachatelé páchají i opakovaně, proto nový trestní zákoník na rozdíl od předchozí právní úpravy stanovil recidivu jako zvlášť přitěžující okolnost ve smyslu § 210 odst. 3 trestního zákoníku. Okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby odnětí svobody je, že pachatel byl v posledních třech letech za takový čin potrestán nebo odsouzen.

V podstatě odsouzením za takový čin je odsouzení za trestný čin pojistného podvodu dle ustanovení § 210 odst. 1 nebo odst. 2 trestního zákoníku, a to pokud odsuzující rozsudek nabyl právní moci. Z hlediska odsouzení není potřeba, aby došlo k výkonu trestu. Potrestáním se rozumí předchozí trestní postih pro trestný čin pojistného podvodu, přičemž pachatel byl nejenom odsouzen, ale alespoň zčásti vykonal uložený trest, jestliže výkon trestu nebo samotná právní moc rozsudku, na základě kterého byl trest uložen, nemá za následek to, že se na pachatele hledí, jako by odsouzen nebyl. Aby došlo tedy k naplnění okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, musí dojít k odsouzení nebo potrestání v posledních třech letech. U odsouzení rozhoduje právní moc rozsudku a u potrestání rozhoduje okamžik výkonu trestu.

Další zvlášť přitěžující okolností je způsobení větší škody, značné škody a škody velkého rozsahu. Větší škodou se rozumí škoda nejméně ve výši 50 000 korun, značná

---

¹⁴ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421*, Praha, 2010, s. 1879.

¹⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421*, Praha, 2010, s. 1879.

škoda je škoda dosahující částky nejméně 500 000 korun a škodou velkého rozsahu se rozumí škoda nejméně ve výši 5 000 000 korun.¹⁶

V neposlední řadě zvláště přitěžujícími okolnostmi je spáchání pojistného podvodu členem organizované skupiny nebo osobou, která má zvláště uloženou povinnost, a to hájit zájmy poškozeného anebo spáchání takového činu úmyslně umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady dle § 309 trestního zákoníku, teroristického útoku dle § 311 trestního zákoníku a teroru dle § 312 trestního zákoníku.

Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že nová právní úprava trestného činu pojistného podvodu, by měla přispět ke zvýšené ochraně majetkových práv a také vztahů vznikajících v souvislosti se soukromým pojištěním plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění, na něž nevznikl nárok. Okruh jednotlivých okolností, které podmiňují použití vyšší trestní sazby s novým vymezením trestného činu pojistného podvodu je poměrně široký a upraven tak, aby bylo možné postihnout pachatele jednotlivých případů v dostatečné míře konkrétní okolnosti spáchaného činu a zároveň vystihnout povahu a závažnost spáchaného trestného činu pojistného podvodu.¹⁷

I přes některé drobné nedokonalosti je toto ustanovení možné považovat za vhodné a při důsledném uplatnění i jako dostatečně působivé. Stabilní aplikační praxí lze odstranit některé nedostatky výkladu, každý takový případ musí být ale zohledňován jednotlivě. Nelze však opomenout, že neúmyslné zkreslení údajů, nedostatek nebo chybu pozornosti, pečlivosti či prostou nevědomost nelze kvalifikovat jako podvod, neboť takovéto jednání postrádá záměr podvádět. Pojistná událost, která tedy není absolutně přesně a pravdivě podána nemusí být vždy kvalifikována jako pojistný podvod, neboť u pojistného podvodu musí vždy existovat úmysl podvádět.¹⁸

2.4.4 Definice pojistného podvodu v trestním zákoníku

Podle ustanovení **§ 210 trestního zákoníku** je pojistný podvod definován následovně:

(1) Kdo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí:

- a) v souvislosti s uzavíráním nebo změnou pojistné smlouvy,
- b) v souvislosti s likvidací pojistné události, nebo

¹⁶ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009. Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších změn. In *Sbírka České republiky*. 2009, částka 11, s. 383.

¹⁷ ŠÁMAL, P., K úpravě pojistného podvodu v novém trestním zákoníku, *Pojistné rozpravy, pojistně teoretický bulletin*, 2009, č. 25, s. 15-16.

¹⁸ PRŠAL, V., Vývojový trend trestných činů pojistných podvodů, *Pojistný obzor*, 2007, č. 8, s. 8.

c) při uplatnění práva na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Stejně bude potrestán, kdo v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch vyvolá nebo předstírá událost, s níž je spojeno právo na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění, nebo stav vyvolaný pojistnou událostí udržuje, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu.

(5) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán:

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
- b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo
- c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(6) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu
- c) vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).¹⁹

2.4.5 Vývojová stádia trestného činu

Vývojová stádia trestného činu nalezneme v ustanovení § 20 trestního zákoníku a § 21 trestního zákoníku, jedná se o přípravu a pokus trestného činu.

Podle ustanovení **§ 20 trestního zákoníku** je příprava definována následovně:

(1) Jednání, které záleží v úmyslném vytváření podmínek pro spáchání zvlášť závažného zločinu (§ 14 odst. 3), zejména v jeho organizování, opatrování nebo přizpůsobování prostředků nebo nástrojů k jeho spáchání, ve spolčení, srocení, v návodu nebo pomoci k takovému zločinu, je přípravou jen tehdy, jestliže to trestní

¹⁹ NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní zákoník s komentářem, judikaturou a důvodovou zprávou*, Praha, 2010, s. 408.

zákon u příslušného trestného činu výslovně stanoví a pokud nedošlo k pokusu ani dokonání zvláště závažného zločinu.

(2) Příprava je trestná podle trestní sazby stanovené na zvláště závažný zločin, k němuž směřovala, jestliže trestní zákon nestanoví něco jiného.

(3) Trestní odpovědnost za přípravu k zvláště závažnému zločinu zaniká, jestliže pachatel dobrovolně upustil od dalšího jednání směřujícího k spáchání zvláště závažného zločinu a

- a) odstranil nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy, nebo
- b) učinil o přípravě k zvláště závažnému zločinu oznámení v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy, mohlo být ještě odstraněno, oznámení je nutno učinit státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, voják může místo toho učinit oznámení nadřízenému.

(4) Je-li na činu zúčastněno více osob, nebrání zániku trestní odpovědnosti za přípravu pachatele, který takto jednal, je-li čin dokonán ostatními pachateli nezávisle na jeho dřívějším přispění k činu nebo přes jeho včasné oznámení.

(5) Ustanovením odstavců 3 a 4 není dotčena trestní odpovědnost pachatele za jiný dokonáný trestný čin, který již jednáním uvedeným v odstavci 1 spáchal.²⁰

Podle ustanovení **§ 21 trestního zákoníku** je pokus definován následovně:

(1) Jednání, které bezprostředně směřuje k dokonání trestného činu a jehož se pachatel dopustil v úmyslu trestný čin spáchat, je pokusem trestného činu, jestliže k dokonání trestného činu nedošlo.

(2) Pokus trestného činu je trestný podle trestní sazby stanovené na dokonáný trestný čin.

(3) Trestní odpovědnost za pokus trestného činu zaniká, jestliže pachatel dobrovolně upustil od dalšího jednání směřujícího k dokonání trestného činu a

- a) odstranil nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu trestného činu, nebo

---

²⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník I. § 1-139*, Praha, 2009, s. 220-221.

b) učinil o pokusu trestného činu oznámení v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu trestného činu, mohlo být ještě odstraněno, oznámení je nutno učinit státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, voják může místo toho učinit oznámení nadřízenému.

(4) Je-li na činu zúčastněno více osob, nebrání zániku trestní odpovědnosti za pokus pachatele, který takto jednal, je-li čin dokonán ostatními pachateli nezávisle na jeho dřívějším přispění k činu nebo přes jeho včasné oznámení.

(5) Ustanovením odstavců 3 a 4 není dotčena trestní odpovědnost pachatele za jiný dokonáný trestný čin, který již jednáním uvedeným v odstavci 1 spáchal.²¹

2.5 Právní předpisy v kontextu s pojistným podvodem

Do skupiny právních předpisů, které souvisejí s pojistným podvodem lze zařadit:

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník,
- Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví,
- Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu,
- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů,
- Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě,
- Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla
- Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí,
- Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů.

Všechny zmíněné právní normy jsou následně uvedeny ve znění pozdějších předpisů.

---

²¹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník I. § 1-139*, Praha, 2009, s. 236-237.

3 VERZE POJISTNÉHO PODVODU V DOPRAVĚ

V dopravě jsou charakteristické v podstatě dvě verze pojistných podvodů, kterými jsou pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a havarijní pojištění motorových vozidel.²²

3.1 Havarijní pojištění motorových vozidel

Havarijní pojištění motorových vozidel bývá uzavíráno zejména pro případy zničení, poškození či odcizení motorového vozidla. Jedná se o jeden z nejběžnějších způsobů páchaní trestného činu pojistného podvodu.

Do této skupiny patří pojistné podvody, kdy dochází k údajným krádežím vozidel. Pachatelé se snaží uvést v omyl pojistitele a to tak, že při sjednávání pojistných smluv se pokouší nadhodnotit vozidlo dodatkovou výbavou, kterou je vozidlo vybaveno jen při sjednání pojistné smlouvy a tato výbava je poté vymontována nebo vozidlo není takovou výbavou vůbec vybaveno. Další možností bývá snaha pojistit vozidlo, které bylo dovezeno do České republiky, kde pro něj byly vytvořeny nové doklady a nové identifikační znaky, kdy toto vozidlo bylo odcizeno v zahraničí. Přihlásit vozidlo v České republice k provozu a následně pojistit vozidlo, které je zapůjčeno spolupachatelem, i když vyhovuje požadavkům jeho prodej ze zahraničí. Po uzavření pojistné smlouvy se vozidlo vrací zpět do zahraničí, v České republice se nahlásí jeho údajné odcizení a poté i pojistná událost. Se změnou identifikačních znaků a dokladů se při uzavření pojistné smlouvy zatají skutečné stáří vozidla a při předstírané krádeži snaha získat vyšší pojistné plnění. Uzavírání pojistné smlouvy ve spolupráci s pracovníky pojišťoven na vozidla, která byla prodána mimo území České republiky a v podstatě se pojistí pouze doklady od vozidla.

Praxí jsou zaznamenány u této skupiny pojistných podvodů dva klasické způsoby páchaní pojistných podvodů.

- (1) U odcizeného vozidla jsou zaměněna výrobní čísla jednotlivých soustrojí jinými, základní identifikační znaky, které byly většinou vyříznuty z vozidla, které není bezprostředně nikterak spojeno s trestným činem. Tyto znaky a identifikační

---

²² CHMELÍK, J., Charakteristika pojistných podvodů, *Příspěvek XV. Mezinárodní konference soudních znalců*, Brno, leden 2006, s. 152.

čísla jsou obvykle vzata z vrakových automobilů totožného typu, který již je většinou odhlášen.

- (2) Způsob páchání je typický tím, že řidič s řádně pojištěným svým vozidlem, nebo vypůjčeným vozidlem v půjčovně, vycestuje legálně do zahraničí, kde vozidlo prodá. Nový majitel zaregistruje vozidlo a původní majitel po návratu do vlasti nahlásí policii v České republice odcizení vozidla.

V další skupině jsou pojistné podvody, při nichž dochází k údajným poškozením vozidel při živelných událostech nebo dopravních nehodách. Pachatelé uvádějí pojistitele v omyl při sjednávání pojistných smluv tím, že se snaží uzavírat pojistné smlouvy na vozidla, která byla již předtím poškozena při dopravní nehodě, proto antidatují dobu uzavření pojistné smlouvy a pokouší se vyvolat dojem, že bylo vozidlo v době nehody pojištěné a dále uvádí pojistitele v omyl při hlášení pojistných událostí tím, že:

- 1) Vytvářejí fingované protokoly o dopravní nehodě ve spolupráci s příslušníky dopravní policie a následně pracovníkům pojišťoven přistavují k prohlídce jiné havarované vozidlo.
- 2) Kde není pracovníkem pojišťovny vyžadována prohlídka havarovaného vozidla, to je u nižších škod, nahlásí předstíranou nehodu, doloží doklad o dopravní nehodě od policie a nechají si zlikvidovat pojistnou událost.
- 3) Úmyslně nadhodnotí cenu opravy ve spolupráci s pracovníky autoopraven a uvedou výměnu náhradních dílů, které nebyly vůbec poškozeny nebo jsou pouze opraveny.²³

3.2 Pojištění za škodu způsobenou provozem vozidla

Z tohoto pojištění je hrazena škoda, která je způsobena provozem motorového vozidla druhému účastníkovi dopravní nehody poškozením, zničením, usmrcením, újmou na zdraví, ztrátou nebo odcizením věci v souvislosti se škodou způsobenou provozem vozidla. Pachatelé mohou zde uvést pojistitele v omyl pouze při uplatnění nároku na pojistné plnění a to zvláště tím:

- (1) Vytvářejí fingované protokoly o dopravní nehodě ve spolupráci s příslušníky dopravní policie a pracovníkům pojišťoven přistavují k prohlídce jiné

---

²³ CHMELÍK, J. a kol. *Pojistné podvody*, Praha, 2000 s. 11- 13.

havarované vozidlo. Kde není vyžadována pracovníkem pojišťovny prohlídka havarovaného vozidla, to je u nižších škod, nahlásí údajnou nehodu, doloží doklad od policie a nechají si zlikvidovat pojistnou událost.

- (2) Inscenují fiktivní dopravní nehody za spoluúčasti druhého řidiče, zpravidla „známého“ pachatele, tyto následně nechávají vyšetřit policii a škodu na vozidle hradí pojišťovna z pojištění jejich „známého“.
- (3) Nadhodnocují úmyslně cenu opravy ve spolupráci s pracovníky autoopraven a uvádějí výměnu náhradních dílů, které nebyly vůbec poškozeny nebo jsou pouze opraveny.²⁴

3.3 Pojem silniční dopravní nehody

Silniční dopravní nehodu lze specifikovat jako nezamýšlenou či nepředvídanou událost v provozu na pozemních komunikacích způsobenou dopravními prostředky, mající škodlivý následek na životech, zdraví osob nebo na majetku.

„Dopravní nehoda je událost v provozu na pozemních komunikacích, například havárie nebo srážka, která se stala nebo byla započata na pozemní komunikaci a při níž dojde k usmrcení nebo zranění osoby nebo ke škodě na majetku v přímé souvislosti s provozem vozidla v pohybu“.²⁵

Mezi základní znaky dopravní nehody patří nepředvídatelnost, to je moment překvapení. Dopravní nehody jsou události neočekávané, ale lze předvídat u riskantní jízdy řidiče, že dopravní nehodu způsobí. Předvídatelnost je důležitý znak z trestněprávního hlediska, neboť nachází svůj výraz v subjektivní stránce trestného činu v „nedbalosti nepřímé“.²⁶

3.4 Pojistný podvod v kontextu s provozem vozidla

V současné době je nejbohatší oblastí na pojistný podvod pojištění motorových vozidel, a to jak pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla,²⁷ tak

²⁴ CHMELÍK, J. a kol. *Pojistné podvody*, Praha, 2000, s. 13-14.

²⁵ ČESKO. Zákon č. 361 ze dne 14. září 2000. Úplné znění zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. In *Sbírka České republiky*. 2000, částka 98, s. 4585.

²⁶ PORADA, V., a kol. *Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi*, Praha, 2000, s. 104.

²⁷ ČESKO. Zákon č. 168 ze dne 13. července 1999. Úplné znění zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla). In *Sbírka České republiky*, 1999, částka 57, s. 3159.

i havarijní pojištění.²⁸ Nejčastějším scénářem je fingovaná dopravní nehoda, ať už se jedná o předem domluvený faktický střet vozidel nebo pouze o fiktivní střet pouze na papíru.

Pojistné podvody mohou mít určité indikátory vyjma korespondence poškození, čímž je zejména:

- místo spáchání, a to nejčastěji na odlehlých místech, což mohou být například lesní úseky, účelové komunikace, z důvodu vyloučení svědků,
- čas spáchání, v noční době, z důvodu omezené dokumentace škody,
- účastníci dopravní nehody a spolujedoucí jako svědci, buď na místě nejsou žádní svědci, ale pokud jsou, mají totožné výpovědi,
- vozidlo pachatele je starší nebo bezcenné, firemní, pronajaté, zakoupené bezprostředně,
- vozidlo poškozeného je vyšší cenové kategorie, technický stav může být špatný,
- druhy pojištění a jejich délka,
- možné dřívější pojistné události,
- vylíčení průběhu události,
- nezjištěné vozidlo, které ohrozilo poškozeného řidiče,
- chybějící stopy nebo jsou zkreslené,
- uplatňování starých škod, které nesouvisejí se vzniklou událostí,
- nepřítomnost vážných zranění,
- nepojízdná vozidla nebo obtížně opravitelná vozidla.

Dopravní nehody, které mají znaky pojistného podvodu lze z obecného hlediska dělit podle způsobu spáchání:

- **Dohodnuté předem** - pachatelé se znají, důvěřují si a předem si dohodnou způsob i místo spáchání, na vozidle poškozeného je větší škoda, na první pohled se jedná o průběh nehody, který má logiku, ale neodpovídá poškození, z vylíčení je vznik nehody obtížně pochopitelný, chybějící brzdové stopy.

---

²⁸ ČESKO. Zákon č. 37 ze dne 17. prosince 2003. Úplné znění zákona č. 37/2003 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů (zákon o pojistné smlouvě). In *Sbírka České republiky*, 2003, částka 12, s. 582.

- **Vyprovokované** - vznikají při nepozornosti či při využití určité dopravní situace, chybí vyhýbací manévry, nehodu měla zavinit oběť, například prudké zabrzdění před překážkou, která se na místě vůbec nenacházela.
- **Využívané** - jedná se o navýšení škod v době od nehody až do doby než vozidlo ohledá pracovník pojišťovny, či uplatnění starého poškození.
- **Fiktivní** - to je tzv. „papírová nehoda“, nikde k ničemu nedošlo, v podstatě vozidla na místě ani nebyla.
- **Jiné škodní události** - patří sem kontakt se svodidly při ohrožení nezjištěným protijedoucím vozidlem.

Analýza u podezřelých dopravních nehod je totožná jako analýza u skutečných dopravních nehod. Důležité je místo dopravní nehody řádně zadokumentovat, zejména provést na místě nehody důsledné ohledání, a to jak stop, které s průběhem nehody souvisejí, tak i těch, které s průběhem nehody nemají žádnou souvislost. Provést detailní prohlídku vozidel a stop, s čímž je spojená kvalitní fotodokumentace. Prvotní úkony provedené na místě nehody jsou neopakovatelné a měly by být doplněny podrobnými údaji o řidičích a svědcích, jejich recipročních vztazích, pojistkách, cílem jízdy, identifikací vozidel a tak podobně. Dobře provedené ohledání místa nehody má zásadní dopad i na psychiku pachatelů.²⁹

---

²⁹ SEMELA, M., *Analýza silničních nehod II*, Brno, 2012, s. 64-65.

4 VYŠETŘOVÁNÍ POJISTNÝCH PODVODŮ V PRAXI

Stupnice příčin vedoucích k páchání pojišťovacích podvodů je velmi široká. Z globálního hlediska patří mezi obecné příčiny zejména změna způsobu myšlení obyvatel směrem ke konzumnímu způsobu života, růst nezaměstnanosti a ekonomická krize a celková kontinuita nárůstu pojišťovacích podvodů s rozvojem civilizace. Z kriminalistického hlediska je nutné uvést i příčiny, které jsou zjišťovány praxí při objasňování těchto kriminálních deliktů. Jedná se o příčiny, z nichž některé můžeme klasifikovat u skupiny jiných deliktů.

4.1 Důvody páchání pojišťovacích podvodů

Mezi příčiny, které vycházejí ze základního principu způsobu myšlení osob, patří:

- neúčelnost pojistného vztahu jako pomsta pojišťovně,
- kriminogenním aktem není poškozena konkrétní osoba,
- nízké plnění pojišťovny z pohledu pojištěnce v předešlých pojišťovacích událostech,
- finanční problémy pojištěnce,
- poměrně nízké riziko odhalení pojišťovacího podvodu,
- proč to nevyzkoušet, když ostatním to také vyšlo,
- nepoctivá a klamavá reklama,
- posouzení mezi podnikateli jako „kavalírský delikt“ zvyšující sebevědomí.

Mezi možné ukázkové formy pojišťovacího podvodu lze zařadit zejména, záměrné poškození pojištěné věci nebo sebe, fingované loupežné přepadení, fingované odcizení věci nebo vloupání do objektu, fingovaná krádež motorového vozidla nebo úmyslná dopravní nehoda, žhářství a další.

4.1.1 Kriminogenní činitelé pojišťovacích podvodů

Kriminogenní faktory, označované v praxi jako „indikátory pojišťovacích podvodů“, jsou konspektem praxí vysledovaných okolností, které mohou předznamenávat záměr pojištěné osoby podvodným jednáním získat neoprávněný

majetkový prospěch před uzavřením pojistného vztahu či v jeho průběhu. Kriminogenní faktory je možné vztahovat ke skupině okolností, které souvisejí s pojistným vztahem, zejména však k pojištěnému, k pojistné smlouvě nebo pojistníkovi. Mají značný význam pro odhalování pojišťovacích podvodů kriminální policií, ale více jsou však využívány pracovníky pojišťoven.

4.1.2 **Kriminogenní činitelé vyplývající z průběhu pojištění**

Z průběhu pojištění vyplývají zejména kriminogenní faktory, a to zamlčení průběhu pojistné události, kdy se může jednat o snahu vyvarovat se vyšetřování pojistitelem, případně se vyvarovat možnosti odmítnutí pojistného plnění. Časté změny pojistitelů, přičemž se může jednat o snahu zastřít faktickou škodní historii. Zamlčení dřívějších postihů, kdy spolehlivost pojištěného může být diskutabilní. Vznik několika škod v průběhu krátkého období, úsilí o majetkový prospěch, z čehož vyplývá, že vysvětlení a prohlášení mohou být falešná či zkreslená, neboť škoda vůbec nemusela nastat.³⁰

4.1.3 **Kriminogenní činitelé k havarijnímu pojištění**

Jedná se o velice obvyklé pojistné události vykazující vysoké procento podvodných jednání. Lze uvést několik kriminogenních faktorů vztahujících se k havarijnímu pojištění, patří sem například:

- rozporuplné místo škody, škoda je zinscenována, a to tak, že vozidlo bylo úmyslně ponecháno v oblasti, kde se nadměrně vyskytují krádeže vozidel, nebo je odvezeno na opuštěné místo a tam je podpáleno,
- vozidlo bylo nalezeno shořelé, což mohlo být pojištěným zinscenováno,
- diskutabilní nebo nekompletní dokumentace o vozidle, vozidlo může být neschopné jízdy, ojeté nebo odcizené, investice do opravy jsou nevýnosné,
- vozidlo může být u konce životnosti, má špatný technický stav, najeté velké množství kilometrů, náklady za opravu vozidla jsou příliš vysoké či je neprodejná,
- stáří vozidla zjevně neodpovídá počet ujetých kilometrů,
- nejistý nebo neprůkazný způsob koupě, vozidlo nemusí být vlastnictvím pojištěného nebo nemuselo vůbec existovat,

---

³⁰ CHMELÍK, J. a kol. *Pojistné podvody*, Praha, 2000, s. 24-25.

- vniknutí do vozidla je v neshodě s uvedenými okolnostmi, ke škodě nemuselo dojít uvedeným způsobem nebo se vůbec nestala.³¹

4.2 Charakteristika pachatelů trestného činu pojistný podvod

Pachatelé, kteří se dopouštějí hospodářské trestné činnosti, se od sebe odlišují svými osobními podstatnými znaky, vlastnostmi a motivy. Lze potvrdit, že neexistuje absolutně vyhraněný typ pachatele hospodářské kriminality.³²

Jestliže se u trestného činu podvodu zakládá úspěch podvodného aktu v intelektuálních vlohách pachatele, jeho znalostech a výřečnosti, schopnosti navazovat kontakty, schopnosti improvizovat a přizpůsobit se situaci, tato charakteristika se nedá obecně převzít pro pachatele všech pojistných podvodů.

Lze obecně říci, že pachatel trestného činu pojistný podvod, jehož předmětem útoku je například havarijní pojištění motorových vozidel a zákonné pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla, nemusí mít žádné výrazné rozumové nebo jiné schopnosti. Zde může být pachatelem kdokoliv, kdo je oprávněný uzavřít pojistnou smlouvu a má způsobilost k právním úkonům. Při spáchání některých pojistných podvodů se předpokládá, že pachatel musí vlastnit nebo mít v nájmu určitou věc, jenž je předmětem pojištění, provozovat činnost nebo uskutečnit jednání, které jsou předmětem pojištění. Pachatelé pojistných podvodů, kteří směřují proti havarijnímu pojištění motorových vozidel, jsou nejčtenější skupinou pachatelů trestných činů pojistného podvodu. Jsou to zpravidla osoby bez středoškolského vzdělání, nemajetní, kteří jsou tzv. „bílými koňmi“, ve věku 20 - 30 let, bez mimořádných intelektových schopností, kteří se nechají svést organizátory pojistných podvodů za velmi malou finanční odměnu představující asi 1-5 % ceny vozidla, aby si na svoji osobu vzali vozidlo na leasing, které následně oni sami či další osoby vyvezou mimo území České republiky, kde vozidlo prodají a nahlásí policii v České republice nebo v zahraničí údajné odcizení vozidla.

Opakem jsou pachatelé pojistného podvodu u pojištění podnikatelů a průmyslu a úvěrového pojištění, kteří jsou obvykle intelektuálně na výši, jsou schopní navazovat kontakty a improvizovat, jsou výřeční a dokonale obeznámeni s problematikou, dokáží

---

³¹ CHMELÍK, J. a kol. *Pojistné podvody*, Praha, 2000, s. 28.

³² KUČHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*, Praha, 2005, s. 352.

se přizpůsobit situaci tak, aby přesvědčili osoby, se kterými uzavírají pojistnou smlouvu, že nemají žádné podvodné záměry.³³

V podstatě lze říci dle výzkumu v českém prostředí, že existuje široké spektrum pachatelů hospodářské kriminality, neboť v podnikatelském, obchodním a manažerském prostředí svoji příležitost našly různé typy pachatelů. Mezi ně patří lidé, kteří se původně nechtěli dopustit žádné trestné činnosti, ale přesto se stali pachateli díky své nezkušenosti, lehkomyšlnosti a nezodpovědnosti, přes osoby se zkušenostmi z kriminálního prostředí, které touží po rychlém zisku v nových podmínkách, až po typické „bílé límečky“.

Rozdělení pachatelů dle Scheinosty:

- **Typ lehkomyšlného a naivního pachatele** - jedná se o mladší pachatele (pod 30 let), kdy jejich podnikání je většinou menšího rozsahu. Svoji nezkušeností, důvěřivostí, nereálným odhadem situace nebo menší obratností ve svém podnikání se dostávají do potíží, které pak řeší nesplácením závazků, snahou získat další úvěry, i když by jim mělo být jasné, že je nebudou v dané situaci schopni splácet. Své jednání většinou doznávají, ale vymlouvají se na smůlu a na nevydařené podnikatelské záměry. U těchto pachatelů můžeme předpokládat, že tento typ lze získat jako tzv. „bílé koně“.
- **Typ pachatele sportovce** - jedná se o typ, který se dopouští trestné činnosti nezřídkou opakovaně. Po odhalení svoji činnost doznává, nezapírá a spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení, čímž se snaží pravděpodobně minimalizovat trestní postih. Ze snahy oklamat případné oběti, může psychologicky cítit jisté uspokojení.
- **Typ bezohledného dobrodruha** - jedná se o typ pachatelů, kteří začínali původně jako normální podnikatelé, ačkoli se jejich podnikání někdy pohybovalo na hraně platné legislativy. Pro trestnou činnost se rozhodli buď pod tlakem situace, kdy se dostalo jejich podnikání do obtíží, nebo zcela vědomě, protože viděli rychlejší možnost získání větších finančních prostředků. Tento typ pachatelů může spáchat trestnou činnost jednorázově v podobě jednoho skutku, nebo vyvíjet pokračující a systematickou činnost. Projev pachatele vůči obětem je bezohledný až cynický. Svoji činnost v případě odhalení popírá a využívá

---

³³ CHMELÍK, J. a kol. *Pojistné podvody*, Praha, 2000, s. 16-17.

všech prostředků, aby se vyhnul trestnímu stíhání. Tito pachatelé mohou mít trestní minulost s tím, že se nemusela dotýkat jenom ekonomické oblasti.

- **Typ pachatele manipulátora** - tento typ byl shledán zejména ve sféře finanční kriminality. Příkladem může být pachatel, který své postavení ve sféře finančních institucí získal legálně, kdy jeho postavení mu dává moc a příležitost využívat nástroje finančního trhu k manipulaci se svěřenými prostředky. Na rozdíl od pachatele dobrodruha nemají trestní minulost ani vazby na kriminální prostředí. Od počátku své kariéry se řadí spíše k „bílým límečkům“.
- **Typ pachatele velikáše** - tento typ lze považovat spíše za podskupinu pachatele dobrodruha nebo manipulátora. Jedná se o typ, který pod vlivem počátečních úspěchů a dosažení poměrně vysoké pozice v relativně mladém věku, nabude přesvědčení o svých vynikajících schopnostech. Za pomoci trestné činnosti se pak snaží, v případě vlastní podnikatelské činnosti, uskutečňovat zcela neskutečné plány a ambice. Jeho ambiciózní a suverénní vystupování může po určitou dobu na jeho okolí působit v jeho prospěch.

Jednání pachatelů hospodářské kriminality zejména poškozuje široký okruh osob, ohrožuje ekonomickou a sociální stabilitu státu, často přesahuje území jednoho státu, řádově způsobuje vysoké škody, většinou není spojeno s násilím, je vysoce latentní, sofistikované, organizované, dlouhodobě a podrobně plánované a z hlediska zavinění je úmyslné.³⁴

Rozdělení pachatelů dle Čírtkové:

- **Příležitostný pachatel** - vzniká u něho silné pokušení, příležitost se jeví lákavě a v konfliktu motivů proti a pro nakonec zvítězí vidina snadnějšího zisku.
- **Recidivující pachatel primitivnějších podvodných jednání** - při páchání podvodného jednání nepromýšlí riziko, jeho postup není rafinovaný a zanechává za sebou mnohé stopy, které vedou k jeho usvědčení, uspokojí ho i vidina malého zisku.
- **Recidivující pachatel sofistikovanějšího podvodného jednání** - lépe plánuje, má vyšší mentální kapacitu a kriminální vynalézavost, trestnou činnost může páchat jednak sám nebo v organizované skupině, přičemž je schopen

---

³⁴ SCHEINOST, M. a kol. *Výzkum ekonomické kriminality*, Praha, 2004, s. 82-83.

kontaktovat spolupracovníky zevnitř poškozené organizace a získat je tak pro spolupráci.³⁵

Kriminalita bílých límečků:

Kriminalita bílých límečků vznikla jako protiklad pojmu zločiny modrých límečků, které označovaly trestnou činnost běžných narušitelů zákona. Kriminalita bílých límečků je protiprávní jednání osob, zejména působících ve státním a správním aparátu a u představitelů podnikatelských institucí, kde se přichází do styku s údaji, ke kterým se běžný občan nedostane. Zahrnuje pojišťovací podvody, zpronevěru, zneužití informací a tak podobně. S touto kriminalitou je spojen problém, který spočívá v malém procentu odhalení pachatelů tohoto jednání, mající skrytý a nenásilný charakter. Způsobené škody bílými límečky jsou obvykle mnohem vyšší, než škody způsobené běžným kriminálním jednáním. S kriminalitou bílých límečků je také úzce spojena i trestná činnost lidí, tzv. mocných, kdy se jedná o protiprávní chování vládních představitelů, poslanců, státních úředníků, členů politických stran, příslušníků soudů a policie.³⁶

4.2.1 Charakteristické vyšetřovací situace při výslechu pachatele pojistného podvodu

Při vyšetřování trestných činů pojistných podvodů se nesetkáváme se situacemi, že není znám pachatel a není známo místo jeho pobytu, a to na rozdíl od trestného činu podvodu. Avšak dochází k situaci, kdy nelze učinit jednoznačný závěr, že byl spáchán trestný čin. Pokud se trestná činnost prokáže, můžeme se setkat s několika vyšetřovacími situacemi, a to:

- **Obviněný trestnou činností doznává** - v tomto případě je potřeba věnovat pozornost zadokumentování trestné činnosti v celém rozsahu. Je tedy nutné pečlivě obstarat důkazy k prokázání subjektivní stránky trestného činu, jelikož pachatelé často při jednání před soudem dokáží využít chyb, které byly učiněny v trestním přípravném řízení a zmařit tak účel trestního řízení. Také je potřeba opatřit důkazy o tom, jak bylo naloženo s prostředky, jež byly získány z trestné činnosti, zajistit je, nebo k náhradě škody poškozenému zajistit majetek.

³⁵ ČÍRTKOVÁ, L. a kol. *Podvody, zpronevěry, machinace*, Praha, 2005, s. 169.

³⁶ JANIČKOVÁ, H., *Vandalismus, kriminalita, delikvence, prostituce*, Commservis.com, 2012, s. 24.

- **Obviněný trestnou činností zcela popírá** - v tomto případě je nutné věnovat zvýšenou pozornost opatření důkazů, které vyvracejí nebo potvrzují výpověď obviněného, poškozeného a svědků. Důležitá je detailní analýza všech výpovědí, ostatních důkazů a operativních poznatků, z čehož následně vytyčujeme vyšetřovací verzi.
- **Obviněný doznává jednání, ale popírá úmysl uvést někoho v omyl, nebo využít omylu poškozeného** - v tomto případě je nezbytné snažit se zjistit skutečnosti prokazující úmysl. Zejména se jedná o způsob života obviněného, jeho příjmy, styky a skutečnosti, které nasvědčují tomu, že se dopustil dalších obdobných podvodných jednání.
- **Obviněný odmítá vypovídat** - v tomto případě se obviněný nechce vyjádřit ke skutečnostem, které mu jsou kladeny za vinu a důkazům o nich. Je tedy nutné své úsilí zaměřit k nalezení důkazů svědčících ve prospěch obviněného. Nalézání důkazů je značně složité, neboť vyžaduje značnou preciznost práce a také trpělivost. Rovněž je nutné věnovat pozornost i důkazům svědčících v neprospěch obviněného.³⁷

4.2.2 Specifika následných vyšetřovacích a operativně pátracích úkonů a opatření

Při výslechu obviněného jsou dány zvláštnosti výslechu zejména tím, že pachatel trestného činu pojistného podvodu obvykle se doznává ke skutkovému ději, ale popírá subjektivní stránku svého jednání, popírá tedy podvodný úmysl. Při výslechu obviněného je tedy cílem odhalit jakým způsobem spáchal pojistný podvod, subjektivní stránku jednání, jakým způsobem naložil s finančními prostředky, které nabyt z pojistného plnění, jaké má obviněný majetkové poměry a zda na pojistném podvodu má účast pracovník pojišťovny.

Cílem výslechu poškozeného, čímž bývá zpravidla zástupce poškozené právnické osoby je zejména zjistit, způsob uzavření a rozsah pojištění, charakter pojistné smlouvy, potvrzení správnosti údajů, které udává pachatel, jakým způsobem je spatřováno porušení pojistných podmínek a následně podvodné vylákání plnění a jaká škoda vznikla nebo jaká hrozila při uplatnění požadavku na náhradu škody.³⁸

³⁷ CHMELÍK, J. a kol. *Pojistné podvody*, Praha, 2000, s. 18.

³⁸ CHMELÍK, J. a kol. *Pojistné podvody*, Praha, 2000, s. 22-23.

4.3 Znalecké dokazování

Nezbytnou součástí při vyšetřování trestné činnosti je využívání odborných poznatků, které poskytuje orgánům činným v trestním řízení, ale i jiným subjektům, značné možnosti vedoucí k objasnění prověřované události, na jejichž základě lze zjistit objektivní pravdu o události. Znalecký posudek nebo odborné vyjádření má v trestním řízení zvláštní důležitosti a stávají se tak neodmyslitelným důkazním prostředkem v trestním řízení.

Znalecké obory zpravidla korespondují s druhem a typem pojistného podvodu a řídí se určující skutkovou situací. U pojistných podvodů, které souvisejí s havarijním pojištěním, bude časté znalecké zkoumání z oboru silniční dopravy, odhadu cen a poškození vozidla. Dále u motorových vozidel v souvislosti s pojistnými podvody, nebude také výjimkou metalografická expertíza.³⁹

4.3.1 Pozice znalce v trestním řízení

Postavení znalců v trestním řízení je stanoveno třemi základními normami, zákonem č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, zákonem č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním a prováděcí vyhláškou č. 37/1967 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Podstatným úkolem znalce z trestně právního hlediska je podávat vysvětlení, znalecké posudky a odborná vyjádření týkající se specifické skutečnosti, jež směřuje k objasnění mechanismu spáchání trestného činu, oceňování majetku, stanovení nehodového děje a následku. Znalecké posudky a odborná vyjádření podávají znalci z velké části pro účely trestního řízení dle dožádání orgánů činných v trestním řízení.

Pozice znalců v trestním řízení je odvozována z ustanovení § 12 odstavce 6 trestního řádu, kde je vymezeno, kdo může být stranou v trestním řízení. Z tohoto pohledu je znalec odlišnou osobou od procesních stran, jehož postavení nelze spojovat s procesním postavením svědka. V trestním řízení mohou mít postavení znalce následující subjekty, a to:

- **Znalec - fyzická osoba**, je jmenovaný ministrem spravedlnosti či v pověřeném rozsahu předsedou krajského soudu, jenž je zapsaný v seznamu znalců a tlumočníků a složil znalecký slib.

³⁹ CHMELÍK, J. a kol. *Pojistné podvody*, Praha, 2000, s. 54.

- **Znalec - právnická osoba**, jedná se zejména o ústavy a jiná pracoviště, která jsou specializována na znaleckou činnost zapsanou v I. oddílu seznamu ústavů nebo jiných pracovišť se specializací na znaleckou činnost, vedenou na Ministerstvu spravedlnosti České republiky a zveřejněnou v Úředním věstníku.
- **Znalec - právnická osoba**, patří sem vědecké ústavy, vědecké instituce a vysoké školy, státní orgány, které jsou zapsané ve II. oddílu seznamu a jsou přibíráni podle § 110 odstavce 1 trestního řádu.
- **Znalec - fyzická osoba ad hoc**, k podání znaleckého posudku je přibírán v případech, jestliže pro příslušný obor není v seznamu zapsán znalec nebo znalec zapsaný v seznamu, nemůže znalecký posudek z různých objektivních důvodů vyhotovit.
- **Specialista, odborník**, je přibírán formou odborných vyjádření pro posouzení otázek znaleckého dokazování.

V trestním řízení lze definovat pravomoci soudního znalce jako souhrn činností, povinností a oprávnění znalce vykonávaných v souladu s právními předpisy dle úkolů a otázek vymezených orgánem činným v trestním řízení a v závislosti na jeho odborných speciálních znalostech.⁴⁰

4.3.2 Nedokonalosti ve znaleckém posudku

Každá z použitých metod má svoji přesnost při hodnocení, která je závislá od mnoha vlivů, a to zejména nedokonalostí přístrojů, pomůcek, při některých postupech zjednodušení matematického modelu oproti skutečnému ději, vlivu subjektu vyhodnocovatele a dalších. V případě použití matematického modelu jistého děje a pro věcné posouzení tohoto děje, musí být známo, s jakou exaktností byly získány vstupní veličiny dosazené do výpočtu a jaká je z těchto nedostatků výsledná chyba výsledku.

Odchyłka mezi skutečnou hodnotou a hodnotou, která byla naměřena, je způsobena chybami různého rázu, kdy tyto jsou rozlišovány podle Bradáče následovně:

- **omyly**, vznikají chybnou manipulací, nepozorností, selháním přístroje, abychom tyto omyly vyloučili, je důležité nejméně dvakrát měřit,

⁴⁰ CHMELÍK, J., *Znalecké dokazování*, Praha, 2001, s. 8, 22, 23, 39.

- **hrubé chyby**, tyto jsou větší než je mez přesnosti metody měření, ale nejedná se o omyly, mohou to být nepříznivé vlivy povětrnosti při měření či nevhodné použití kreslicích pomůcek při grafickém vyhodnocení,
- **systematické chyby**, ovlivňující soustavně výsledek, buď o neměnné velikosti, nebo jednostranné, případně proměnlivé, třeba nerovinnost vozovky, mohou být nebezpečné tím, že jejich přítomnost neodhalíme ani opakovaným měřením, ale pouze tím, že použijeme jinou metodu nebo měřidlo,
- **náhodné chyby**, tyto chyby má každé měření, a to i přesto, že je zbavené všech předchozích druhů. V jednotlivých případech se jejich velikost neřídí žádným zákonem, jsou recipročně nezávislé a vznikají nahodilou kombinací většího počtu velice malých elementárních nedostatků, které mohou být záporné nebo kladné.⁴¹

4.4 Případ „Užovka“

Jednalo se o akci bývalé Inspekce ministra vnitra, dnes Generální inspekce bezpečnostních sborů, s krycím názvem „Užovka“, což byl nejrozsáhlejší případ pojistných podvodů s dopravními nehodami, který byl odhalen na území České republiky. Na této akci spolupracovala Inspekce České republiky s pojišťovnami od roku 2008. Akce byla ukončena na konci roku 2008, ale precizní prací během prošetřování starých případů se podařilo zadokumentovat velice rozsáhlý případ korupčního jednání policistů.

Organizovaná skupina fingovala nejen dopravní nehody, ale i vloupání do vozidel na území Středočeského kraje a následně po zadokumentování případů policisty bylo uplatňováno pojistné plnění. Průběh tohoto náročného a rozsáhlého prošetřování zasahoval i několik let zpátky, ale postupným rozplétáním se podařilo organizované skupině podezřelých prokázat trestnou činnost, a to zejména z trestných činů, pojistný podvod, zneužití pravomoci veřejného činitele, přijímání úplatku, podplácení, nedovolené ozbrojování a neoprávněné nakládání s osobními údaji.

Při objasňování této rozsáhlé majetkové činnosti a rozbití organizované skupiny Inspekce ministra vnitra velice usilovně spolupracovala s dozorujícím státním zástupcem, Službou kriminální policie a vyšetřování Praha - venkov, Mělník a Kladno a také s detektivy všech pojišťoven. Pojišťovna Allianz byla jednou z pojišťoven, jejíž

⁴¹ BRADÁČ, A., a kol., *Soudní inženýrství*, Brno, 1997, s. 245.

detektivové se podíleli v rámci této akce významnou měrou na rozplétání fingovaných dopravních nehod a vloupání do automobilů, přičemž podstatnou roli sehrála také možnost využívat moderní software, jenž dokáže zjistit souvislosti i mezi zcela nesouvisejícími případy. Tato technika dokáže podrobně analyzovat ve spojení s odborným zázemím a profesionálním přístupem také starší případy, které se staly navíc velmi daleko od sebe. Do doby, než byly podvody odhaleny, se podařilo naaranžovat 120 dopravních nehod. Dle informací Ludvíka Bohmana, ředitele právního úseku, compliance a odhalování pojistných podvodů Allianz pojišťovny, organizovaná skupina dokonce disponovala softwarem na simulaci dopravních nehod.

Rozplétání pojistných podvodů organizované skupiny odstartovala dopravní nehoda rychlíku u Vraňan na Mělnicku dne 19. 3. 2007. Řidič R. K. najel tehdy s již poškozeným vozidlem na železniční přejezd, aby později mohl nahlásit, že díru do podvozku způsobila při přejíždění tratě železniční traverza. Při tomto mu pomáhali dva komplicové. Výpravčí ale zastavil omylem vlak, který jel na jiné koleji a došlo tak ke srážce. Vlak vykolejil, čtyři lidé se zranili a Českým drahám vznikla škoda cca 33 000 000 korun. Řidič R. K. byl za to odsouzen a soud ho poslal na 4,5 roku do vězení, výpravčí za to dostal podmínku a stejně tak i R. K. komplicové. Policisté se posléze díky tomuto případu dostali na stopu svých kolegů, kteří se na podvodech podíleli.

V počátcích této akce inspekce označila za hlavní organizátory jednoho z bývalých policistů a jednoho civilistu. Kvůli fingování dopravních nehod a vloupání do automobilů bylo tehdy obviněno 14 policistů a 157 dalších lidí, kteří údajně způsobili pojišťovnám škodu za 29 500 000 korun. Tehdy sdělil i státní zástupce obvinění celkem 4 policistům, 2 vojákům a 24 civilistům. Vzhledem k tomu, že policisté ve spolupráci s pojišťovnami dále případ prošetřovali, tak počet obviněných nesmírně narostl. Policie celkem navrhla zahájit trestní stíhání u 14 policistů ze středočeského krajského ředitelství, dvou bývalých policistů, třech vojáků z útvaru v Klatovech a Jincích a 213 civilistů.

Organizovaná skupina měla rozdělené role a to tak, že vojáci fungovali jako řidiči a fiktivní majitelé vozidel a dopravní policisté z Prahy - venkov, Kladna a Mělníka pak fingovanou nehodu či vloupání do vozidel zadokumentovali pro pojišťovnu a následně škoda byla pojišťovnou vyplacena. Skupina měla několik vozidel, která byla většinou zakoupena někde v bazaru, ale registrace vozidla byla na tzv. „bílého koně“, na jehož jméno byla také uzavřena havarijní pojistka. Vozidlo bylo

následně odvezeno a s odstupem času byl najatý člověk kontaktován, aby byl v určený den připraven. Poté už jen domluveného člověka odvezli na místo údajné nehody a poučili ho, jak má vypovídat před policisty, i když k některým fingovaným nehodám jezdily „koupené“ hlídky středočeských policistů. S vozidly bylo většinou skutečně více nehod. Skupina organizátorů vozidla před každou akcí vždy „přestrojila“, aby vypadala na pohled jinak, případně je „dobourávala“. Při domovních prohlídkách našli policisté u obviněných doklady k vozidlům, potvrzení o technických prohlídkách a další důkazy. Důležitou roli hráli již zmiňovaní „bílí koně“, které organizátoři podvodů verbovali například ve studentských klubech za určitou odměnu.

Vyšetřovatelé organizované skupině celkem prokázali zinscenování více než 120 dopravních nehod a škoda dosáhla částky 38 500 000 korun, přičemž v poslední fázi se na této akci podílelo 16 policistů, 3 vojáci a 295 civilistů. Z šestnácti obviněných policistů, prokázala inspekce osmi policistům účast na více skutečích, dokonce jeden policista se do pojistného podvodu zapojil sám s vlastním vozidlem. Pojistné podvody odhalené při této akci se doposud řeší u Vrchního soudu v Praze.

Odhalení těchto případů je velmi příjemnou zprávou pro všechny slušné motoristy, neboť se tím snižuje tlak na sazby povinného ručení a havarijního pojištění. Základem pro jejich výpočet je tzv. škodný průběh, který zvyšují mimo jiné i pokusy o pojistné podvody. Hlavním důvodem odhalení organizované skupiny byla právě „hamižnost“, díky které se na podvody přišlo.⁴² Schéma prvotní analýzy bývalé Inspekce ministra vnitra - viz příloha I.

---

⁴² Zpravodajství, *Inspekce prošetřuje další případy související s akcí „Užovka“*, [online]. MV ČR, [cit. 2014-03-01]. Dostupné z www: <<http://www.mvcr.cz/clanek/inspekce-prosetruje-dalsi-pripady-souvisejici-s-akci-uzovka-499923.aspx>>.

ČT24, *Akce Užovka: Gang fingoval nehody, škoda skoro 30 milionů*, [online]. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z www: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/103307-akce-uzovka-gang-fingoval-nehody-skoda-skoro-30-milionu/>>.

Deník.cz, *Akce Užovka: 300 obviněných z pojistných podvodů*, [online]. [cit. 2011-10-19]. Dostupné z www: <http://www.denik.cz/z_domova/akce-uzovka-obvinenych-z-pojistnych-podvodu.html>.

TN.cz/zpravy/krimi, *Soud s podvodníky, ve kterém je obžalováno téměř 100 lidí, byl odročen*, [online]. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z www:

<<http://tn.nova.cz/zpravy/cernakronika/obzalovani-se-do-soudni-sine-v-melniku-nevesli-jednani-se-presunula-do-prahy.html>>.

Pojišťovny, *Akce Užovka: Na pojistných podvodech se podílelo 300 lidí*, [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z www: <<http://www.opojisteni.cz/pojistovny/akce-uzovka-na-pojistnych-podvodech-se-podilelo-300-lidi/>>.

4.4.1 Počátek celého případu „Užovka“

Případ Užovka byl odstartován precizním vyšetřování případu „Vraňany“. Dopravní nehoda vozidla Audi A8 s vlakovou soupravou na železničním přejezdu Vraňany byla způsobena úmyslným jednáním tří pachatelů a nesprávným postupem výpravčího Českých drah.

Řidič R. K. umístil vozidlo Audi A8 na železniční přejezd mezi Vraňany a Cítovem, aby mohl nahlásit, že při přejíždění tratě mu způsobila traverza díru do podvozku. Přivolal policii, ale vzhledem k tomu, že na přejezdu zůstal s vozidlem zaklíněn, tak následně policisté informovali výpravčího o vozidle zablokovaném na přejezdu. Výpravčí hned zavolal do Straškova s tím, aby úsek uzavřeli, zastavil tedy provoz vlaků, ale na jiné trati. Vzhledem k tomu, že u Vraňan se sbíhají tři železniční hlavní tratě, tak výpravčí vůbec netušil při telefonickém hovoru s policistou, že každý myslel jiný přejezd. Dne 19. 3. 2007 kolem 21:30 hodin došlo tedy na železničním přejezdu Vraňany ke střetu s vozidlem Audi a rychlíkem jedoucím z Prahy do Děčína, který narazil do vozidla v době, když jel rychlostí cca 140 km/h a následně vykolejil.

Řidiči R. K. pomáhali však dva komplicové M. F. a V. K., které R. K. kontaktoval, aby mu za odměnu ve výši 10 000 korun pro každého pomohli, přičemž V. K. se měl přihlásit jako viník nehody. Muži ale s úmyslem umístit vozidlo na trať údajně nesouhlasili, a tak R. K. na koleje najel sám. Jmenovaní se měli dopustit pojistného podvodu, neboť chtěli poškodit automobil na kolejích a poté s ním odjet z místa, přičemž škodu na vozidle plánovali uplatnit na pojišťovně. Vozidlo se na kolejích zaklínilo, pachatelé jej nebyli schopni vyprostit a spadlé závory vozidlo pak na přejezdu uvěznilo. Ve vlaku cestovalo cca 120 lidí, avšak došlo pouze k lehkému zranění jen u čtyř cestujících včetně strojvedoucího. Škoda na vlakové soupravě byla vyčíslena na 33 000 000 korun a škoda na vozidle Audi byla vyčíslena na 1 100 000 korun.

Hlavní organizátor, kterým byl R. K., dostal od střeďočeského soudu 4,5 roku nepodmíněný trest odnětí svobody, jeho komplicové dostali podmíněné tresty odnětí svobody v délce jeden a půl a dva roky. Výpravčí Českých drah dostal podmíněný trest odnětí svobody v délce dvou let.⁴³ Fotodokumentace dopravní nehody - viz příloha II.

---

⁴³ ŽelPage, *U Kralup nad Vltavou vykolejil rychlík, provoz již částečně obnoven*, [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z [www: <http://www.zelpage.cz/clanky/aktualizovano-u-kralup-nad-vltavou-vykolejil-rychlik-provoz-jiz-castecne-obnoven>](http://www.zelpage.cz/clanky/aktualizovano-u-kralup-nad-vltavou-vykolejil-rychlik-provoz-jiz-castecne-obnoven).

4.4.2 Kazuistika - případ „Užovka“

Typ podvodu: externí/interní - jednalo se o vysoce sofistikovanou organizovanou zločineckou skupinu

Období a místo: 1998 - 2007, převážně Praha a Středočeský kraj

Počet skutků: více než 120 dopravních nehod

Počet osob: 295 civilistů, 16 policistů, 3 vojáci - trestně stíháno

Výše škody: cca 38 500 000 korun

Poškozené subjekty: několik pojišťoven, zejména Česká pojišťovna - 40%, Allianz pojišťovna, Kooperativa pojišťovna a jiné

Trestné činy: pojistný podvod, zneužití pravomoci veřejného činitele, přijímání úplatku, podplácení, nedovolené ozbrojování, neoprávněné nakládání s osobními údaji a obecné ohrožení

Typy osob zapojených do trestné činnosti: vlastníci/držitelé/řidiči vozidel, policisté/vojáci, zaměstnanci pojišťoven - zprostředkovatelé, likvidátoři, mobilní technici, poradci/znalci, opravny vozidel/servisy, prodejci vozidel/dealeři, bílí koně

ŽelPage, *Stíhání výpravčího kvůli nehodě u Vraňan je potvrzené*, [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z www: <<http://www.zelpage.cz/zpravy/4362>>.

iDnes.cz, *Záznam telefonátů rozkrývá, proč musel vlak vykolejit*, [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z www: <http://zpravy.idnes.cz/zaznam-telefonatu-rozkryva-proc-musel-vlak-vykolejit-p1c-krimi.aspx?c=A070405_120207_krimi_cen>.

Mělnický deník, *Vykolejený vlak 120 lidí se u Vraňan znovu narodilo, Neštěstí u Vraňan zaviniili tři podvodníci a nepochopitelný omyl*, [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z www: <http://melnicky.denik.cz/cerna_kronika/vlak-vranany.html>.

Zprávy/domácí, *Výpravčí není zodpovědný za nehodu vlaku, rozhodl soud*, [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z www: <<http://zpravy.aktualne.cz/domaci/vypravci-neni-zodpovedny-za-nehodu-vlaku-rozhodl-soud/r~i:article:610808/>>.

ČT24, *Za nehodu vlaku u Vraňan dostal výpravčí podmínku*, [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z www: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/doprava/39775-za-nehodu-vlaku-u-vranan-dostal-vypravci-podminku/>>.

Způsoby provedení: dlouhodobé (1998 - 2007) uplatňování nároků na pojistné plnění z pojistné události na havarijní pojištění i povinné ručení, totožnými osobami a krádeže vozidel, krádeže věcí a součástek z vozidel, zapojení bílých koní a úzká spolupráce všech zapojených osob ve skupině, rotace pojistných událostí a osob mezi různými pojišťovnami a okresy časté výměny vozidel v rámci pojistných událostí - maximálně tři pojistné události s jedním vozidlem, organizovaná skupina používala software na simulaci dopravních nehod.⁴⁴

4.4.3 Vyhodnocení pojistných podvodů z praxe

Vzhledem k tomu, že pracuji na KŘP, Územního odboru Praha venkov - Západ, Služby kriminální policie a vyšetřování, dále jen „SKPV“ a v době, kdy probíhala akce „Užovka“ jsem se věnovala problematice pojistných podvodů, rozhodla jsem se uvést několik poznatků z praxe, se kterými jsem se setkala v rámci svého zaměstnání.

V roce 2008 Inspekce ministra vnitra policie České republiky začala prověřovat jednotlivé případy dopravních nehod s tím, že ve věci je podezření z účastenství policistů zařazených na Dopravním inspektorátu, skupině dopravních nehod, Praha venkov - Západ, neboť zde bylo důvodné podezření, že policisté věděli, že se jedná o zinscenovanou dopravní nehodu. Následným zadokumentováním umožnili na základě zinscenované dopravní nehody jejím účastníkům neoprávněně uplatnit pojistnou událost u pojišťovny.

Dopravní nehody, u kterých se nepodařilo prokázat účastenství policistů, byly postoupeny dle věcné a místní příslušnosti jednotlivým útvarům SKPV k dalšímu šetření.

Ve své praxi jsem řešila mnoho zajímavých případů, pocházejících právě z akce „Užovka“, kde figurovali již zmiňovaní „bílí koně“. Jednalo se zejména o studenty a dělníky. Většinou to byli lidé, kteří neměli moc peněz, a nabídka možnosti si přivydělat byla pro ně velmi lákavá. Tito lidé byli často osloveni přes své známé nebo někde v „hospodě“ s tím, že když se stanou fiktivními majiteli vozidla, s nímž se pak uskuteční jedna nebo dvě nehody, tak za každou provedenou dopravní nehodu dostanou odměnu 10 000 korun.

Pachatelé, kteří se na trestné činnosti podíleli, byli většinou osloveni zprostředkovaně přes organizátora dopravní nehody a na fingování dopravních nehod se

---

⁴⁴ KADĚRA, J. Řízení rizik podvodů v pojišťovnách a pojistný podvod při likvidaci pojistných událostí, *Přednáška*, Sadská, 2011.

spíše podíleli jako „figurky“, kterým za to byla slíbena odměna. Většinou se jednalo o pachatele, kteří k věci dobrovolně vypovídali a mylně se domnívali, že když vypoví pravdu o tom, jak se to skutečně stalo, že budou oprostěni od viny a trestu. Nejčastěji se jednalo o dělníky, kteří byli oslovováni různě po hospodách nebo o studenty. Zkrátka se jednalo o bílé koně, kteří při vidině odměny ve výši 10 000 korun, která jim byla nabídnuta, viděli příležitost, kdy za málo práce dostanou hodně peněz. Při vyhodnocení těchto pachatelů nelze opomenout, že se většinou jednalo o osoby, které nebyly nikdy trestány, neboť byly pouze využity jinými osobami k páčání trestné činnosti. Nejen, že Okresní soud Praha - západ ve většině těchto případů rozhodl, že obžalovaní jsou vinni ze spáchání trestného činu pojistného podvodu, ale také se podrobně zabýval polehčujícími okolnostmi, přičemž jako polehčující okolnost vzal v úvahu jejich doznání, zohlednil povahu a závažnost činu pro společnost a přihlédl k jejich dosavadnímu způsobu života i k možnostem nápravy.

V závěru lze shrnout, co všechno vyplynulo z výpovědí pachatelů, kteří ochotně a bezprostředně vypovídali. V podstatě byli osloveni někde v hospodě, kde za nimi přišel neznámý člověk a zeptal se jich, zda nemají zájem si přivydělat nějaké peníze. Následně jim bylo vysvětleno, co taková práce obnáší. Jednalo se o to, že se na dotyčného fiktivně zaevidovalo nějaké vozidlo, se kterým se pak zinscenovaly dopravní nehody za účelem získání pojistného plnění. Pokud měl dotyčný zájem, tak zprostředkovatel předal organizátorovi jeho telefonní číslo a ten se mu měl následně ozvat. Oslovovali lidi nejen v hospodách, ale i své známé a za každého člověka, kterého získali jako bílého koně, dostali od organizátora odměnu ve výši 1 000 korun. Po předání telefonního kontaktu se pak čekalo na to, až se organizátor dotyčnému ozve, což bylo, ve většině případů v rozmezí jednoho až dvou měsíců. Vždy proběhla osobní schůzka, kde dotyčný dostal veškeré instrukce a následně se jelo do bazaru koupit nějaké vozidlo, a to se pak zaevidovalo na fiktivního majitele, který vozidlo nikdy neužíval. Buď si organizátor nechal podepsat veškeré plné moci, potřebné k zaevidování vozidla, nebo jel vozidlo zaevidovat přímo s novým fiktivním majitelem, který podepsal vše, co bylo potřeba. Místo nehody vždy vybral organizátor a na základě smluvené schůzky si přivezl na místo řidiče a majitele vozidla, který pak před policejním orgánem dopravní policie vypovídal tak, jak jej instruoval organizátor. Na základě těchto uvedených nepravdivých údajů, nahlásil fiktivní řidič vozidla na pojišťovně pojistnou událost, přičemž pojistné plnění vždy bylo vyplaceno na jeho účet. Peníze z účtu vybral a předal je organizátorovi, ten mu pak dal slíbenou odměnu, která

činila částku ve výši 10 000 korun, a to v případě, že se jednalo o řidiče - vlastníka, pokud se jednalo pouze o řidiče, což bylo v případech, že fiktivní majitel vozidla v daném termínu nemohl, tak odměna činila částku ve výši 5 000 korun. Takový princip fungoval vesměs ve všech případech, se kterými jsem se setkala ve své praxi. Všichni se následně odkazovali na jistého pana L., což byl hlavní organizátor akce, kdy tento měl na svědomí neskutečně mnoho fingovaných dopravních nehod, a to nejen na území okresu Praha - západ, kde měl trvalý pobyt, ale i na území okresů Kladno a Mělník.

4.4.4 **Kazuistika pojistného podvodu z praxe**

Období a místo dopravních nehod: srpen 2006, Středočeský kraj, okr. Praha - západ a říjen 2006, Středočeský kraj, okr. Kladno

Typy osob zapojených do trestné činnosti: organizátor, „bílí koně“

Počet skutků: dva

Výše škody: 440 400 korun

Poškozené subjekty: Allianz pojišťovna a Kooperativa pojišťovna

Trestné činy: pojistný podvod

Analýza případů: zinscenovaných dopravních nehod v souvislosti s akcí Užovka.

V prvním případě se jednalo o fingovanou nehodu jednoho vozidla Škoda Octavia, které narazilo do stromu, k nehodě došlo v srpnu 2006 na území okresu Praha - západ, příčinou bylo přejetí neexistujícího protijedoucího vozidla do protisměru, přičemž levý bok vozidla Škoda Octavia byl poškozen již před nehodou, následkem této nehody byl náraz přední částí vozidla Škoda Octavia do stromu, vozidlo řídil organizátor L., za účastníka dopravní nehody se prohlásil jako řidič a majitel vozidla O. S., který vylíčil nehodový průběh dle instrukcí L., dopravní nehoda byla sepsána Policií České republiky s tím, že viníkem nehody je neznámý pachatel a následně byla věc odložena, O. S. uplatnil škodu na pojišťovně Allianz a bylo mu vyplaceno na jeho účet pojistné plnění z havarijní pojistky v celkové výši 169 650 korun, ten peníze ze svého účtu vybral a předal L., dostal za to odměnu 10 000 korun. Dle věcné a místní příslušnosti byla věc pojistného podvodu v řešení policie služby kriminální policie a vyšetřování Praha venkov - Západ.

Ve druhém případě se jednalo o fingovanou nehodu dvou vozidel, a to Škoda Octavia opět fiktivního majitele O. S. a Škoda Octavia fiktivního majitele J. P., k nehodě došlo v říjnu 2006 na území okresu Kladno, příčinou bylo nedání přednosti v jízdě na křižovatce, vozidla řídili organizátoři, za účastníka dopravní nehody se prohlásil O. S. jako řidič a majitel vozidla Škoda Octavia a J. P. jako řidič a majitel vozidla Škoda Octavia, oba řidiči vylíčili průběh nehodového děje dle instrukcí organizátora L., dopravní nehoda byla sepsána Policií České republiky a uzavřena na místě blokovou pokutou, O. S. jako poškozený uplatnil škodu na pojišťovně Kooperativa, z pojistné smlouvy o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla Škoda Octavia řidiče J. P. a bylo mu vyplaceno na jeho účet pojistné plnění ve výši 141 600 korun, J. P. uplatnil škodu také na pojišťovně Kooperativa a bylo mu vyplaceno na jeho účet pojistné plnění z havarijní pojistky ve výši 129 150 korun, oba řidiči peníze vybrali ze svého účtu a předali L., každý za to dostal odměnu ve výši 10 000 korun. Dle věcné a místní příslušnosti byla věc pojistného podvodu v řešení služby kriminální policie a vyšetřování Kladno.

Průběh výše uvedených nehodových dějů a rozsah škody na vozidlech byl v obou případech vyloučen znaleckými posudky z oboru doprava, strojírenství a ekonomika, neboť ze závěrů znalce bylo zřejmé, že poškození na vozidlech nevzniklo při předmětných dopravních nehodách.

Polehčující okolností bylo vzato v úvahu doznání řidiče O. S., přičemž bylo také přihlédnuto k jeho dosavadnímu způsobu života. Rozsudek Okresního soudu Praha - západ ze dne 21. 6. 2011 přiložen v příloze III.

5 METODY A ŘEŠENÍ PRO ODHALOVÁNÍ POJISTNÝCH PODVODŮ

Mezi důležité úkoly služby kriminální policie a vyšetřování patří odhalování trestných činů a jejich pachatelů s následným vyšetřováním, zejména na úseku hospodářské trestné činnosti. Je volena taktika postupu v problematice hospodářské trestné činnosti, a to podle způsobu, jakým byly získány informace o podezření, že byl spáchán trestný čin. V podstatě se jedná z hlediska trestního práva procesního o dva základní časové úseky:

- **Před zahájením trestního řízení** - činnost služby kriminální policie a vyšetřování je upravena zákonem o Policii České republiky. Odhaluje trestné činy a zjišťuje pachatele z vlastní iniciativy, rovněž trestní řád dle ustanovení § 158 předpokládá odhalování trestných činů z vlastní iniciativy. Pokud je důvodné podezření, že konkrétní osoba se dopustila trestného činu, zahájí se trestní řízení z vlastní iniciativy, přičemž výsledky provedených úkonů v rámci tohoto časového úseku nelze použít jako procesní důkazy.
- **Po zahájení trestního řízení** - prvotní informace bývá nejčastěji získána na základě trestního oznámení fyzické či právnické osoby. V trestním právu je tento časový úsek označován jako postup před zahájením trestního stíhání. V té době policejní orgán ve věci opatřuje potřebné podklady, požaduje vysvětlení a zajišťuje kriminalistické stopy, případně provádí neodkladné a neopakovatelné úkony sloužící dále jako procesní důkaz.

Hospodářská trestná činnost je typická tím, že pachatelé využívají promyšlené metody, může probíhat po dlouhou dobu skrytě a škodlivý následek nemusí být zjevný.⁴⁵

5.1 Postup policie při odhalování pojistných podvodů

Abychom zabránili pojistným podvodům v souvislosti s dopravními nehodami, je důležité, aby policisté na místě dopravní nehody postupovali při ohledání místa dopravní nehody důsledně od samého počátku, neboť kvalitní ohledání může odhalit pojistný podvod ještě dříve, než pojišťovna stihne vyplatit pojistné plnění. Policie by se

---

⁴⁵ ČÍRTKOVÁ, L. a kol. *Podvody, zpronevěry, machinace*, Praha, 2005, s. 221-223.

na místě podezřelé nehody měla zaměřit, zejména na ohledání stop, poškození na vozidlech, technické údaje k vozidlům, ale i na podrobné údaje k řidičům. Je nutné prověřit, zda stopy vznikly na místě a zda odpovídají průběhu nehodového děje tak, jak jej popisují účastníci dopravní nehody. Důležité je porovnat poškození na vozidlech z hlediska výškových rozměrů, a zda poškození na vozidlech vzájemně korespondují. Fotograficky zadokumentovat veškeré stopy, a to jak související s průběhem nehody, tak i nesouvisející stopy či stará poškození. Ohledání na místě nehody je neopakovatelným úkonem, a pokud je dobře provedené, může působit preventivně.

5.2 Činnost pojišťoven při odhalování pojistných podvodů

Pojišťovny neustále bojují proti pojistným podvodům a vzhledem k tomu, že míra profesionality pachatelů pojistných podvodů stále stoupá a pro pojišťovny se jejich odhalování stává stále komplikovanější, začaly pojišťovny zvyšovat moderní informační technologie. Lze hovořit o technologických systémech pro detekci pojistných podvodů, jež jsou založeny na automatickém zpracování dat o pojistných událostech a pojistných smlouvách. Je to mocný nástroj sloužící likvidátorům a vyšetřovatelům pojišťoven. Počítače zpracovávají stovky údajů ke každé hlášené pojistné události, vyhledávají automaticky podezřelé kombinace a následně označují ty pojistné události, u kterých je velká pravděpodobnost podvodu. Zachycování možných podvodných jednání je řešeno pomocí analýz, které zkoumají v online režimu nahlášené pojistné události a její rizikovitost ohodnocují. Ohodnocení rizika pojistného podvodu se provádí za pomoci expertních pravidel či klasifikačních modelů. Zaměstnanci pojišťovny mohou tak během několika minut dohledat řadu informací, vyberou podezřelé pojistné události, na které se následně zaměří.⁴⁶

Aktivity českých pojišťoven v boji s pojistnými podvody dosahují vysokého standardu. Pojišťovny pro zvýšení efektivity činnosti investují do moderních technologií a nástrojů a zřizují specializovaná oddělení. Technologický systém pro detekci pojistných podvodů AFMS (Adastra Fraud Management Systém) uvedly jako první na scénu, Kooperativa pojišťovna a ČSOB pojišťovna. Mezi technologii, kterou otestovala a zavedla Česká pojišťovna v boji proti pojistnému podvodu u motorových vozidel, patří systém Virtual Crash, jehož funkcí je provádění analýzy průběhu dopravní nehody, která je obdobná znalecké analýze, při níž jsou od všech účastníků nehody shromážděny

---

⁴⁶ Česká asociace pojišťoven, Informační technologie – účinné prostředky při odhalování pojistných podvodů, *Pojistný obzor*, 11/2006, s. 4.

informace. Dále je provedeno prohlédnutí vozidel účastníků nehody i po nehodových stop a zaměření místa nehody s následným provedením samotné analýzy nehody. V roce 2012 Česká asociace pojišťoven zahájila pro usnadňování pojistných podvodů mezi pojišťovnami, provoz nového Systému pro výměnu informací o podezřelých okolnostech (SVIPO). Při využití tohoto systému byla zefektivněna práce úředníků odhalujících pojistné podvody. Cílem tohoto systému je systematictější odhalování pojistných podvodů, jež jsou páčány napříč trhem a v současné době doplnění využívaných metod, které v odvětví této činnosti uplatňují specializované útvary pojišťoven. Povinností zaměstnanců těchto oddělení není to, aby zkoumaly všechny pojistné události, ale to, aby se zaměřily na události, které odpovídají určitým kritériím.⁴⁷

Pojišťovny se snaží v boji proti pojistným podvodům neustále využívat nové moderní techniky, dokonce pojišťovna Allianz bude mít k dispozici hlasovou analýzu telefonních hlášení. Jedná se o přístroj, který vznikl v Izraeli a byl určený původně pro armádní účely. Tento přístroj pracuje na stejné bázi jako detektor lži s tím, že místo tepu a potu bude zaměřen na hlasovou křivku. Bylo zjištěno specialisty, kteří hlasový analyzátor vytvořili, že když člověk lže, zvyšuje se mu nejen tep a pot, ale mění se také struktura jeho hlasu, ale běžně tato odchylka není slyšet. Pokud je zvuková stopa převedena do digitální podoby, lze poznat z celé řady křivek, zda si člověk na druhé straně aparátu vymýšlí, nebo mluví pravdu. Pojišťovna Allianz už si tento přístroj vyzkoušela nejen na starších případech, u kterých bylo v minulosti jednoznačně prokázáno, že šlo o podvod, ale i na případech, které byly v pořádku, a dospěla k závěru, že výsledky jsou přesné, neboť u všech případů šlo dobře rozpoznat, kdy šlo o běžnou pojistnou událost a kdy šlo o podvod.⁴⁸

---

⁴⁷ Pojistný podvod - Wikipedie, *Boj pojišťoven s podvodníky*, [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Pojistn%C3%BD_podvod>.

⁴⁸ Allianz, *Allianz pojišťovna nasazuje proti pojistným podvodům hlasový analyzátor*, [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z www: <<http://www.allianz.cz/vse-o-allianz/tiskove-centrum/tiskove-zpravy/allianz-pojistovna-nasazuje-proti.html>>.

iDnes.cz, *Na podvodníky nasazujeme hlasový detektor, říká expert pojišťovny*, [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z www: <http://finance.idnes.cz/pojistne-podvody-odhali-hlasovy-analyzator-fmk-poj.aspx?c=A140128_104517_poj_sov>.

Spolupráce s Policií České republiky je pro pojišťovny velmi důležitá, neboť konečné rozhodnutí policie slouží jako podklad pro posouzení právního základu nároku k náhradě škody.

6 OCHRANA, PREVENCE A ODHALOVÁNÍ POJISTNÝCH PODVODŮ

Prevence proti podvodným jednáním spočívá zejména ve spolupráci všech zainteresovaných subjektů, jejich zaměstnanců a policie. Dostatečná prevence podvodných jednání by se měla zakládat na poznacích z terénu, musí zužitkovat to, co je o způsobech provedení podvodných jednání a jejich pachatelích známé, neboť informace ze zjištěných živých případů a stíhaných podvodných jednání jsou nenahraditelné.

K prevenci týkající se problematiky podvodných jednání je potřeba zaměstnance na tento úkol kvalitně připravit formou účinných školení. Preventivní opatření totiž od zaměstnanců vyžaduje, aby o této problematice byli dobře informováni. Školení by mělo mimo jiné obsahovat informace o místech, kde lze podezření na podvodné jednání konzultovat, o způsobech patřičných reakcí zaměstnance při podezření na podvodné jednání a varovných signálech, jimiž se podvodná jednání hlásí. Po absolvování takového školení by mělo být každému zaměstnanci zřejmé, co od něho přesně očekává zaměstnavatel v situaci, kdy pojme podezření na podvodné jednání ze strany třetí osoby, ať už právnické či fyzické.

Důležitou roli prevence také sehrávají zpravodajské či publicistické informace o známých podvodných jednáních, které mohou posilovat vnímavost široké veřejnosti k vzorovým scénářům takového jednání a snižovat tak rizika, že potencionální oběti se nechají zmanipulovat ke spolupráci s podvodníky. V případě, že jde o závažné kauzy, musí organizace poškozené podvodným jednáním počítat se zájmem novinářů. Organizace by tedy měla mít v těchto případech pro kontakt s novináři jasná pravidla, protože některé citlivé informace nelze zveřejňovat. Existuje však řada informací, které je vhodné publikovat hlavně proto, že mohou v konečném důsledku preventivně působit, zklidnit znepokojenou veřejnost a také mohou zamezit zopakování podvodného jednání. Je nutné podotknout, že pro podvodná jednání není typický efekt nápodoby, ten je mnohem častější u jiných typů deliktů. Podvodná jednání představují náročnější delikt, který klade značné nároky na kriminální schopnosti pachatelů. I přes toto konstatování je důležité, aby do médií neunikaly informace upozorňující na příležitosti k podvodným jednáním.⁴⁹

---

⁴⁹ ČÍRTKOVÁ, L. a kol. *Podvody, zpronevěry, machinace*, Praha, 2005, s. 229-230.

6.1 Ochrana proti pojistným podvodům

Jednotlivé pojišťovny svádějí trvalý zápas s pojistnými podvody. V oblasti boje s pojistným podvodem dosahují aktivity pojišťoven v České republice vysokého standardu. Za účelem efektivního odhalování a šetření pojistných podvodů, zaměstnávají pojišťovny specialisty, které vybavují moderními technologiemi a nástroji, což jim podstatně pomáhá zvýšit efektivitu jejich činnosti. Společným cílem všech zúčastněných subjektů je dosáhnout maximální spolupráce a vytvářet vyhovující legislativní prostředí pro potírání pojistných podvodů. Vzhledem k tomu, že neodhalené pojistné podvody vedou ke zhoršení celkového škodného průběhu pojištění s přímým dopadem na výši pojistného všech poctivých klientů, je boj proti pojistným podvodům zásadní pro celou společnost.⁵⁰

6.1.1 Postup zaměstnanců v rámci ochrany a prevence proti pojistnému podvodu

Úkolem zaměstnanců pojišťovny v rámci ochrany proti pojistnému podvodu je nekompromisní vystupování a při zjištění podezření ze spáchání pojistného podvodu musí tuto skutečnost ihned oznámit svému nadřízenému nebo osobě, která je v pojišťovně k tomu určena. Zaměstnanci pojišťovny při posuzování, zda se jedná o podezření ze spáchání pojistného podvodu, vychází ze svých zkušeností, pokynů a stanovených pracovních postupů. Využitím softwarového řešení lze získat data o klientech, pojistných událostech, pojistných smlouvách, likvidacích škod a další související informace. Při tomto využití mezi ukazatele pojistného podvodu patří například to, že pojištěný má bohatou škodní historii v rámci dané pojišťovny nebo u jiné pojišťovny, těsně po uzavření smlouvy následuje škodní událost, nesoulad mezi věcnou a finanční výší škody, opakovaná výplata na jeden bankovní účet, dlouhá doba mezi uzavřením a taxací pojistné smlouvy a další.

---

⁵⁰ OPojištění.cz, *Pojišťovny jsou úspěšné v odhalování pojistných podvodů*, [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z [www: <http://www.opojisteni.cz/pojistovny/pojistovny-jsou-uspesne-v-odhalovani-pojistnych-podvodu/>](http://www.opojisteni.cz/pojistovny/pojistovny-jsou-uspesne-v-odhalovani-pojistnych-podvodu/).

OPojištění.cz, *Pojišťovny jsou opět úspěšné v boji s podvodníky*, [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z [www: <http://www.opojisteni.cz/rizika/pojistovny-jsou-opet-uspesne-v-boji-s-podvodniky/>](http://www.opojisteni.cz/rizika/pojistovny-jsou-opet-uspesne-v-boji-s-podvodniky/).

6.1.2 Postup zaměstnanců při sjednávání pojistných smluv

Vzhledem k tomu, že pachatelé trestného činu pojistného podvodu si často připravují své jednání již před uzavřením pojistné smlouvy, je tedy povinností zaměstnanců, aby při sjednávání pojistných smluv postupovali důsledně podle stanovených pravidel a zásad pro sjednávání jednotlivých druhů pojištění. Měli by prověřovat prezentované okolnosti sjednávaného pojištění, provádět fyzickou kontrolu motorových vozidel a jejich identifikačních znaků. Kontrolovat stav pojišťovaných objektů a vyžadovat veškeré doklady a faktury k pojišťovanému zboží. V případě podezření z protiprávního jednání nesjednávat pojištění a ihned tuto skutečnost oznámit nadřízenému či osobě k tomu určené.

6.1.3 Postup zaměstnanců při likvidaci pojistných událostí

Při zkoumání pojistné události vycházejí likvidátoři z policejních relací, fotografií a zápisů o prohlídce. Po prostudování všech dostupných materiálů záleží následně na jejich zkušenostech či schopnostech, zda se jim podaří odhalit nějaké drobné nesrovnalosti v souvislosti s pojistnou událostí. Při šetření nahlášených pojistných událostí jsou povinni v rámci prevence věnovat zvýšenou pozornost okolnostem nasvědčujících tomu, že mohl být spáchán pojistný podvod. Pozornost by měla být věnována například tomu, že škodní událost vybočuje z provozu škodních událostí, pojistná smlouva byla uzavřena do dvou měsíců před škodní událostí, poškození nesouhlasí s nahlášeným průběhem události, škodní událost je nahlášena s velkým časovým odstupem a podobně. Při podezření na pojistný podvod je nezbytné o této skutečnosti ihned informovat osobu k tomu určenou, zadokumentovat veškeré zjištěné neshody a následně provést prohlídku s podrobnou fotodokumentací či za účasti soudního znalce.⁵¹

6.2 Prevence proti pojistným podvodům ze strany pojistitele

V současné době pojišťovny investují nemalé peníze do prevence a odhalování pojistných podvodů, o čemž svědčí i využívání neustále nových technologií. Pojišťovny

---

⁵¹ Rybyšarová, M. *Prevence a ochrana proti pojistnému podvodu pojišťovnou*, Univerzita Pardubice, FES, Ústav ekonomiky a managementu, s 169-170., [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z [www: <http://dspace.upce.cz/bitstream/10195/35613/1/RybyšarovaM_PrevenceAOchrana_SP_FES_2007.pdf>](http://dspace.upce.cz/bitstream/10195/35613/1/RybyšarovaM_PrevenceAOchrana_SP_FES_2007.pdf).

mají pro boj s pojistnými podvody specializovaná pracoviště zabývající se prošetřováním pojistných událostí, které mají znaky pojistného podvodu. Za pomoci využívání různých metod a postupů snáze a včas odhalí podvodné jednání. Specializované odbory nejen zajišťují výměnu zkušeností se specialisty ostatních pojišťoven, ale také spolu spolupracují při šetření určitých případů, přičemž jejich hlavní náplní je uchránit pojišťovny před pojistnými podvody. Takovéto odbory jsou většinou zařazeny do úseku interního auditu pojišťovny. Specialisté, které odbory zaměstnávají, by měli mít odborné znalosti a zkušenosti z předchozích prací, zejména z pozic likvidátorů či vyšetřujících policistů. Povinností těchto specialistů je zajistit takové důkazy, na základě kterých bude možné prokázat pojistníkovi pokus o pojistný podvod. V případě, že dojde k závěru, že se skutečně jedná o pokus pojistného podvodu, vydá pokyn, aby pojistné plnění nebylo vyplaceno, a sepiše trestní oznámení. Odbory ke své činnosti využívají databáze pojišťoven a zpracované datové analýzy ke sledování signálů indikujících spáchání pojistných podvodů. Z těchto výstupů realizuje prověrky týkající se okolností likvidace pojistných událostí a uzavírání pojistných smluv.

6.3 Spolupráce pojišťoven při prevenci pojistného podvodu na motorových vozidlech

Pojišťovny při odhalování pojistných podvodů jsou stále schopnější, a to hlavně kvůli jejich vzájemné spolupráci nejen v České republice, ale i v rámci skupin států Evropské unie i celosvětově. Pojišťovny také spolupracují s Českou kanceláří pojistitelů, (dále jen „ČKP“), která byla zřízena zákonem č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, jako profesní organizace pojistitelů a jedním z jejích cílů je poskytování informací o všech pojistných událostech, týkajících se motorových vozidel, vzniklých na území České republiky. Členy společnosti ČKP jsou pojišťovny působící na českém pojistném trhu. ČKP v rámci ochrany a prevence před pojistnými podvody na motorových vozidlech, poskytuje pojišťovnám důležité informace o pojistných událostech, které se týkají motorových vozidel. Dále umožňuje napojení pojišťoven na údaje poskytované policií o všech dopravních nehodách, které se staly na území České republiky. Je umožněno odhalovat pojistný podvod napříč pojišťovnami,

a to tak, že pokud je při vzniku pojistné události žádáno vyplacení pojistného plnění na více pojišťovnách, lze toto včas odhalit a prokázat tak pojistný podvod.⁵²

Mezi zájmová sdružení působící v oblasti pojišťovnictví, také řadíme Českou asociaci pojišťoven, (dále jen „ČAP“), která zahájila svoji činnost k 1. lednu 1994 a od roku 1998 je řádným členem Insurance Europe. Jejím posláním je prosazovat a hájit společné zájmy pojišťoven i jejich klientů a zastupovat je ve vztahu k orgánům státní správy a dalšími subjekty. Mezi její hlavní úkoly patří mimo jiné vytváření nástrojů zábrany škod a pojistných podvodů.⁵³

Asociace českých pojišťovacích makléřů, (dále jen „AČPM“), původně s názvem Sdružení českých pojišťovacích makléřů, byla založena v březnu 1994 z iniciativy českých kanceláří mezinárodních makléřských firem. AČPM se spolupodílela na přípravě zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí i příslušné prováděcí vyhlášky. Také se svými návrhy a stanovisky podílela na obsahu a podobě směrnice EU o zprostředkování pojištění.⁵⁴

V odhalování pojistného podvodu hovoří o prevenci zákon č. 277/2008 Sb., § 129 odstavce 6, jenž je definován následovně: Za účelem prevence a o odhalování pojistného podvodu a dalšího protiprávního jednání se pojišťovny vzájemně informují a sdílejí informace o skutečnostech týkajících se pojištění fyzických a právnických osob a jeho zprostředkování, včetně informací o zmocněncích účastníků pojištění a dalších osobách zúčastněných na škodné nebo pojistné události, a to i prostřednictvím právnické osoby, která není pojišťovnou, zajišťovnou ani pojišťovacím zprostředkovatelem.⁵⁵

Smyslem preventivních opatření je zabránit výskytu podvodného jednání ještě dříve, než nastane.

---

⁵² Rybyšarová, M. *Prevence a ochrana proti pojistnému podvodu pojišťovnou*, Univerzita Pardubice, FES, Ústav ekonomiky a managementu, s 171., [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z [www: <http://dspace.upce.cz/bitstream/10195/35613/1/RybysyrovaM_PrevenceAOchrana_SP_FES_2007.pdf>](http://dspace.upce.cz/bitstream/10195/35613/1/RybysyrovaM_PrevenceAOchrana_SP_FES_2007.pdf).

⁵³ Česká asociace pojišťoven, *O nás*, [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z [www: <http://www.cap.cz/Folder.aspx?folder=Lists/Menu/O+n%C3%A1s>](http://www.cap.cz/Folder.aspx?folder=Lists/Menu/O+n%C3%A1s).

⁵⁴ Asociace českých pojišťovacích makléřů, *Historie a poslání AČPM*, [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z [www: <http://www.acpm.cz/index.php?action=section&id=7910>](http://www.acpm.cz/index.php?action=section&id=7910).

⁵⁵ ČESKO. Zákon č. 277 ze dne 22. července 2009. Úplné znění zákona č. 277/1992 Sb., o pojišťovnictví. *In Sbirka České republiky. 2009, částka 85, s. 3983.*

ZÁVĚR

Pojistné podvody jsou specifickým případem podvodného jednání, kdy dochází ke klamání pojišťovny ze strany jiných subjektů, které se takovým způsobem snaží obohatit. Tímto jednáním vznikají v souhrnu nemalé finanční škody poškozující jak samotné pojistitele, tak i širokou veřejnost vzhledem k principu svépomoci.

Nejčastějším typem pojistného podvodu je právě jednoznačně pojistný podvod s pojištěním motorových vozidel, což souvisí evidentně s masovým rozvojem motorismu, velkým množstvím příležitostí k jeho spáchání a v současné době také s ekonomickou situací pojištěných.

Ve své práci jsem se pokusila zrekapitulovat problematiku páčání trestného činu pojistného podvodu v širších kontextech. Analyzovala jsem platnou právní úpravu pojistného podvodu a definovala jsem nejen pojistný podvod podle ustanovení § 210 trestního zákoníku, ale rovněž i přípravu podle § 20 trestního zákoníku a pokus podle § 21 trestního zákoníku.

Charakterizovala jsem formy pojistného podvodu v dopravě, a to jak pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, tak i havarijní pojištění. Uvedla jsem i možné způsoby páčání pojistných podvodů, kdy v této souvislosti jsem zmínila určité indikátory pojistných podvodů v souvislosti s dopravními nehodami, které vykazují znaky pojistného podvodu.

Cílem této práce bylo vymezit, co je pojistný podvod, kde a jak vzniká a jakým způsobem se pojistné podvody odhalují. V práci jsem řešila význam problematiky pojistných podvodů a především postupy a procesy, jakými je možné podvodům předcházet a jak je odhalovat. Odhalení pojistného podvodu nebo jeho pokusu, je pro pojišťovny stále složitější. V podstatě pro pojišťovnu je to velice komplikovaný problém, a to jak z finančního hlediska, tak i z procesního. Pojišťovny pro boj s pojistnými podvody, mají nejen specializovaná pracoviště, ale také začaly zvyšovat moderní informační technologie. V boji s pojistnými podvody dosahují aktivity českých pojišťoven vysokého standardu.

Pachatelem trestného činu pojistného podvodu může být kdokoliv, kdo je oprávněn uzavřít pojistnou smlouvu a k tomu nepotřebuje žádné mimořádné rozumové schopnosti. Chování pachatelů je velmi silně závislé na momentálních situačních okolnostech. Pachatelé hospodářské kriminality svým jednáním poškozují široký okruh

osob a ohrožují ekonomickou a sociální stabilitu státu. Jejich jednání je vysoce latentní, organizované, plánované, sofistikované a hlavně úmyslné.

Pokud se zvyšuje škoda, příjmy pojišťoven klesají a svoji ztrátu snaží následně kompenzovat zvýšením pojistného, což pak vede k poklesu pojistného zájmu. Pojistné podvody mají negativní dopad nejen na majetek pojišťoven, ale i na zisk jejich akcionářů a v konečném důsledku i na majetek všech poctivých pojistníků. Náklady za pojistné podvody jsou též zahrnuty do pojistného, které se tímto zvyšuje. Vzhledem k velké škodlivosti pojistných podvodů pro celou společnost, je z tohoto důvodu velmi podstatné věnovat maximální péči jejich prevenci. Lze konstatovat, že smyslem preventivních opatření je zabránit výskytu podvodného jednání ještě dříve, než nastane. Z tohoto důvodu je velmi důležitá spolupráce pojišťoven a policie při odhalování této trestné činnosti. Preventivní opatření je nezbytné neustále vyvíjet a zdokonalovat, evidentně je také důležité být vždy o krok napřed před těmi, kteří pojistné podvody páchají.

Ve své práci jsem vyhodnotila pojistné podvody z praxe a provedla jsem jejich analýzu a srovnání. Při vyšetřování pojistných podvodů je velmi důležitá spolupráce s pojišťovnou a také s pachatelem. Pokud se pachatel k trestné činnosti sám nedozná a znalecké dokazování je nedostačující, je pak velmi obtížné prokázání úmyslu trestného činu pojistného podvodu.

Účelem této práce bylo vytvořit ucelený náhled na současný stav problematiky pojistného podvodu na českém pojistném trhu, v kontextu s trestným činem pojistného podvodu.

Ve své práci jsem chtěla zhodnotit specifickou trestnou činnost, která je svým charakterem velice nebezpečným společenským fenoménem v oblasti ekonomiky. Bohužel nelze předpokládat, že by do budoucna mohlo dojít k stoprocentní eliminaci pojistných podvodů, neboť v naší společnosti se pojistný podvod vyskytuje již od počátku vzniku pojišťovnictví. Vzhledem k tomu, že profesionalita pachatelů pojistných podvodů stoupá, je tedy velmi důležitá spolupráce všech zainteresovaných subjektů, jejich zaměstnanců a policie, a to nejen v České republice, ale i v rámci skupin států Evropské unie i celosvětově.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Odborné publikace:

1. BRADÁČ, A., a kol. *Soudní inženýrství*, Brno, CERM, s.r.o., 1997, 725 s. ISBN 70-7201-119-7.
2. Česká asociace pojišťoven, Informační technologie – účinné prostředky při odhalování pojistných podvodů, *Pojistný obzor*, 11/2006, 19 s. ISSN 0032-2393.
3. ČÍRTKOVÁ, L., FIALKA, M., HÝSEK, A., JELEŇ, E., KLOUBEK, M., RACKOVÁ, E., *Podvody, zpronevěry, machinace*, Praha, Armex Publishing s.r.o., 2005, 247 s. ISBN 80-86795-12-8.
4. FRYŠTÁK, M. a kol. *Trestní právo hmotné zvláštní část*, Ostrava, KEY Publishing s.r.o., 2009, 170 s. ISBN 978-80-7418-040-8.
5. CHMELÍK, J., PORADA, V. a PRŠAL, V. *Pojistné podvody*, 1. vydání, Praha, Policejní akademie ČR, 2000, 94 s. ISBN 80-7079-809-2.
6. CHMELÍK, J., *Znalecké dokazování*, Praha, Policie ČR, úřad vyšetřování pro ČR, 2001, 192 s.
7. CHMELÍK, J., Charakteristika pojistných podvodů, *Příspěvek XV. Mezinárodní konference soudních znalců*, Brno, leden 2006, 3. ROČNÍK 17-2006, 152-157 s.
8. JANIHOVÁ, H., *Vandalismus, kriminalita, delikvence, prostituce*, 2. rozšířené a upravené vydání, Commservis.com, s.r.o., Benepal, a.s., 2012, Neprodejná publikace, 50 s. CZ.1.07/3.2.13/01.0036.
9. JEHLIČKA, O., ŠVESTKA, J. a kol. *Občanský zákoník*, Komentář, 5. vydání, Praha, C. H. Beck, 1999, 1237 s. ISBN 80-7179-225-X.
10. KADĚRA, J. Řízení rizik podvodů v pojišťovnách a pojistný podvod při likvidaci pojistných událostí, *Přednáška Česká pojišťovna*, Sadská, 14. 11. 2011.
11. KONRÁD, Z. a kol. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*, Praha, Policejní akademie ČR, 1996, 219 s. ISBN 80-7251-023-1.
12. KUČHTA, J. a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*, 1. vydání, Praha, C. H. Beck, 2009, 617 s. ISBN 978-80-7400-047-8.
13. KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*, Praha, C. H. Beck, 2005, 544 s. ISBN 80-7179-813-4.
14. NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní zákoník s komentářem, judikaturou a důvodovou zprávou*, Praha, Eurounion s.r.o., 2010, 838 s. ISBN 978-80-7317-084-4.

15. PORADA, V. a kol. *Silniční dopravní nehoda v teorii a praxi*, Praha, Linde, a.s., 2000, 378 s. ISBN 80-7201-212-6.
16. PRŠAL, V., Vývojový trend trestných činů pojistných podvodů, *Pojistný obzor*, 2007, č. 8 ISBN 80-85431-02-5.
17. SCHEINOST, M. a kol. *Výzkum ekonomické kriminality*, Praha, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004, 169 s. ISBN 80-7338-031-5.
18. SEMELA, M. *Analýza silničních nehod II*, VUT Brno, Ústav soudního inženýrství, 2012, 83 s. ISBN 978-80-214-4560-4.
19. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník*, 1. vydání, Praha, C. H. Beck, 2009, 3285 s. ISBN 978-80-7400-109-3.
20. ŠÁMAL, P., K úpravě pojistného podvodu v novém trestním zákoníku, *Pojistné rozpravy, pojistně teoretický bulletin*, 2009, č. 25, 17 s.

Právní předpisy:

- 1) ČESKO. Zákon č. 2 ze dne 16. prosince 1992. Úplné znění zákona č. 2/1992 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. *In Sbírka České republiky*. 1992, částka 1, s. 17-24.
- 2) ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009. Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších změn. *In Sbírka zákonů Česká republika*, 2009, částka 11, s. 354 – 464, ISSN 1211-1244.
- 3) ČESKO. Zákon č. 361 ze dne 14. září 2000. Úplné znění zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. *In Sbírka České republiky*. 2000, částka 98, s. 4570-4616.
- 4) ČESKO. Zákon č. 168 ze dne 13. července 1999. Úplné znění zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla). *In Sbírka České republiky*, 1999, částka 57, s. 3158-3168.
- 5) ČESKO. Zákon č. 37 ze dne 17. prosince 2003. Úplné znění zákona č. 37/2003 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů (zákon o pojistné smlouvě). *In Sbírka České republiky*, 2003, částka 12, s. 582-599.
- 6) ČESKO. Zákon č. 277 ze dne 22. července 2009. Úplné znění zákona č. 277/1992 Sb., o pojišťovnictví. *In Sbírka České republiky*. 2009, částka 85, s. 3918-4004, ISSN 1211-1244.

- 7) Nález Ústavního soudu ze dne 28. března č. 31/2001 Sb.
- 8) Všeobecné pojistné podmínky pro pojištění majetku, VPP M 2014/01, Generali Pojišťovna, a.s., 5 s.

Elektronické dokumenty - Webové stránky:

- 1) Zpravodajství, *Inspekce prošetřuje další případy související s akcí „Užovka“*, [online]. MV ČR, [cit. 2014-03-01]. Dostupné z www: <<http://www.mvcr.cz/clanek/inspekce-prosetruje-dalsi-pripady-souvisejici-s-akci-uzovka-499923.aspx>>.
- 2) ČT24, *Akce Užovka: Gang fingoval nehody, škoda skoro 30 milionů*, [online]. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z www: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/103307-akce-uzovka-gang-fingoval-nehody-skoda-skoro-30-milionu/>>.
- 3) Deník. cz, *Akce Užovka: 300 obviněných z pojistných podvodů*, [online]. [cit. 2011-10-19]. Dostupné z www: <http://www.denik.cz/z_domova/akce-uzovka-obvinenych-z-pojistnych-podvodu.html>.
- 4) TN.cz/zpravy/krimi, *Soud s podvodníky, ve kterém je obžalováno téměř 100 lidí, byl odročen*, [online]. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z www: <<http://tn.nova.cz/zpravy/cernakronika/obzalovani-se-do-soudni-sine-v-melniku-nevesli-jednani-se-presunula-do-prahy.html>>.
- 5) Pojišťovny, *Akce Užovka: Na pojistných podvodech se podílelo 300 lidí*, [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z www: <<http://www.opojisteni.cz/pojistovny/akce-uzovka-na-pojistnych-podvodech-se-podilelo-300-lidi/>>.
- 6) ŽelPage, *U Kralup nad Vltavou vykolejil rychlík, provoz již částečně obnoven*, [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z www: <<http://www.zelpage.cz/clanky/aktualizovano-u-kralup-nad-vltavou-vykolejil-rychlik-provoz-jiz-castecne-obnoven>>.
- 7) ŽelPage, *Stíhání výpravčího kvůli nehodě u Vraňan je potvrzené*, [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z www: <<http://www.zelpage.cz/zpravy/4362>>.
- 8) iDnes.cz, *Záznam telefonátů rozkrývá, proč musel vlak vykolejit*, [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z www: <http://zpravy.idnes.cz/zaznam-telefonatu-rozkryva-proc-musel-vlak-vykolejit-plc-krimi.aspx?c=A070405_120207_krimi_cen>.

- 9) Mělnický deník, *Vykolejený vlak 120 lidí se u Vraňan znovu narodilo, Neštěstí u Vraňan zaviniili tři podvodníci a nepochopitelný omyl*, [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z www: <http://melnicky.denik.cz/cerna_kronika/vlak-vranany.html>.
- 10) Zprávy/domáci, *Výpravčí není zodpovědný za nehodu vlaku, rozhodl soud*, [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z www: <<http://zpravy.aktualne.cz/domaci/vypravci-neni-zodpovedny-za-nehodu-vlaku-rozhodl-soud/r~i:article:610808/>>.
- 11) ČT24, *Za nehodu vlaku u Vraňan dostal výpravčí podmínku*, [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z www: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/doprava/39775-za-nehodu-vlaku-u-vranan-dostal-vypravci-podminku/>>.
- 12) Pojistný podvod - Wikipedie, *Boj pojišťoven s podvodníky*, [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Pojistn%C3%BD_podvod>.
- 13) Allianz, *Allianz pojišťovna nasazuje proti pojistným podvodům hlasový analyzátor*, [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z www: <<http://www.allianz.cz/vse-o-allianz/tiskove-centrum/tiskove-zpravy/allianz-pojistovna-nasazuje-proti.html>>.
- 14) iDnes.cz, *Na podvodníky nasazujeme hlasový detektor, říká expert pojišťovny*, [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z www: <http://finance.idnes.cz/pojistne-podvody-odhali-hlasovy-analyzator-fmk-/poj.aspx?c=A140128_104517_poj_sov>.
- 15) OPojistění.cz, *Pojišťovny jsou úspěšné v odhalování pojistných podvodů*, [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z www: <<http://www.opojisteni.cz/pojistovny/pojistovny-jsou-uspesne-v-odhalovani-pojistnych-podvodu/>>.
- 16) OPojistění.cz, *Pojišťovny jsou opět úspěšné v boji s podvodníky*, [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z www: <<http://www.opojisteni.cz/rizika/pojistovny-jsou-opet-uspesne-v-boji-s-podvodniky/>>.
- 17) Rybyšarová, M. *Prevence a ochrana proti pojistnému podvodu pojišťovnou*, Univerzita Pardubice, FES, Ústav ekonomiky a managementu, 168-172 s., [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z www:

<http://dspace.upce.cz/bitstream/10195/35613/1/RybysyrovaM_PrevenceAOchrana_SP_FES_2007.pdf>.

18) Česká asociace pojišťoven, *O nás*, [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z www:

<<http://www.cap.cz/Folder.aspx?folder=Lists/Menu/O+n%C3%A1s>>.

19) Asociace českých pojišťovacích makléřů, *Historie a poslání AČPM*, [online].

[cit. 2014-03-10]. Dostupné z www:

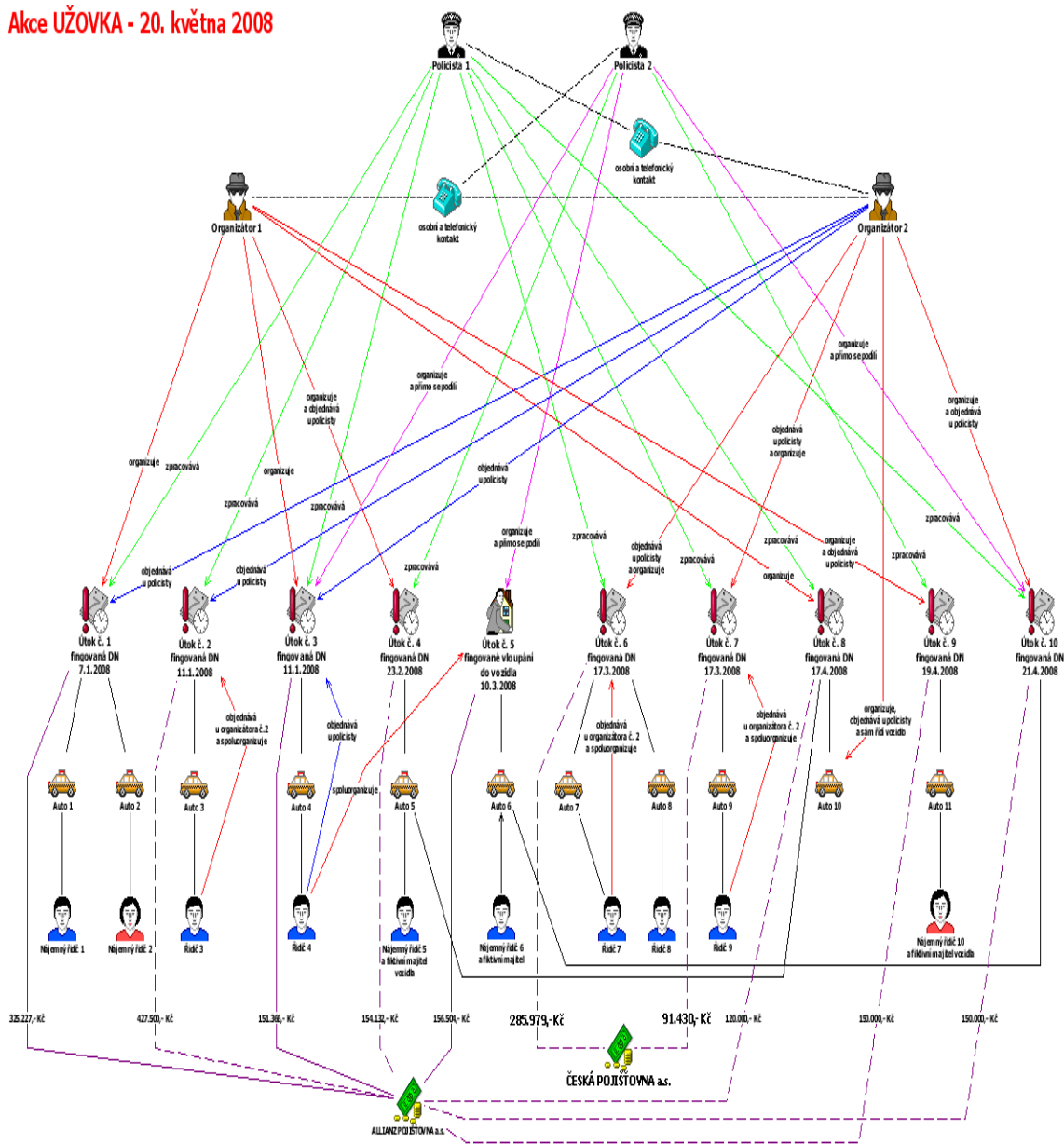
<<http://www.acpm.cz/index.php?action=section&id=7910>>.

SEZNAM PŘÍLOH

- I. Část organizované skupiny - prvotní analýza bývalé Inspekce ministra vnitra.
- II. Fotodokumentace dopravní nehody na železničním přejezdu Vraňany ze dne 19. 3. 2007, kde došlo ke střetu vlakové soupravy a osobního vozidla Audi A8.
- III. Rozsudek Okresního soudu Praha - západ ze dne 21. 6. 2011.

Příloha I. Část organizované skupiny - prvotní analýza bývalé Inspekce ministra vnitra.

Akce UŽOVKA - 20. května 2008

Příloha II. Fotodokumentace dopravní nehody na železničním přejezdu Vraňany ze dne 19. 3. 2007, kde došlo ke střetu vlakové soupravy a osobního vozidla Audi A8.

Obrázek č. 1 - Pohled na poškozené vozidlo Audi A8

Obrázek č. 2 - Pohled na poškozené vozidlo Audi A8

Obrázek č. 3 - Pohled na poškozenou vlakovou soupravu

Obrázek č. 4 - Pohled na poškozenou vlakovou soupravu

■ T ■ /2011 ■

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud Praha-západ rozhodl samosoudcem Mgr. ■■■■■ ■■■■■
v hlavním líčení konaném dne 21.6.2011 v Praze

t a k t o:

Obžalovaný

O ■■■■■ S ■■■■■

nar. ■■■■■ v Příbrami, dělník, trvale bytem ■■■■■, okres ■■■■■

je vinen, že

dne 08.08.2006 kolem 09:30 hodin na silnici III. třídy č. 00519 v km 1,088 v katastru obce Úhonice, okres Praha - západ, v úmyslu získat pojistné plnění fingoval dopravní nehodu osobního motorového vozidla značky Škoda Octavia, RZ: ■■■■■ a uvedl před policejním orgánem Policie ČR, jenž šetřil předmětnou dopravní nehodu, že neznámý pachatel jedoucí s osobním vozidlem Škoda Favorit modré barvy, nezjištěné RZ, ve směru od obce Rudná při průjezdu levotočivou zatáčkou přešel do protisměru, kde zachytil levou přední část vozidla Škoda Octavia, ve snaze vyhnout se střetu, obviněný strhl řízení svého vozidla vpravo mimo vozovku a narazil přední částí vozidla do stromu, přičemž průběh nehodového děje a rozsah vzniklých škod na vozidle byl vyloučen znaleckým posudkem z oboru doprava znalce RNDr. M ■■■■■ S ■■■■■, následně s uvedením nepravdivých údajů byla dne 09.08.2006 pojistná událost nahlášena na pojišťovně Allianz, a.s. a rovněž byl uplatněn peněžní nárok na pojistné plnění z havarijního pojištění z pojistné smlouvy č. ■■■■■, pojistné plnění bylo vyplaceno dne 03.09.2006 ve výši 137.075,- Kč a dne 13.09.2006 v rámci dolikvidace ve výši 32.574,-Kč, obě platby byly

poukázány na bankovní účet obviněného č. ██████████/██████, čímž způsobil Allianz pojišťovně, a.s. škodu v celkové výši 169.649,- Kč,

tedy

úmyslně při uplatnění nároku na plnění z pojistné smlouvy uvedl nepravdivé údaje a způsobil tímto činem na cizím majetku škodu nikoliv malou,

čímž spáchal

restný čin pojistného podvodu podle § 250a odst. 1, 3 trestního zákona

a odsuzuje se

podle § 250a odst. 3 trestního zákona k **trestu odnětí svobody v trvání 10 (deseti) měsíců.**

Podle § 58 odst. 1, § 59 odst. 1 trestního zákona se mu **výkon trestu podmíněně odkládá na zkušební dobu v trvání 18 (osmnácti) měsíců.**

Podle § 228 odst. 1 trestního řádu je **obviněný O██████ S██████, nar. ████████** povinen zaplatit na náhradě škody poškozené: Allianz pojišťovna a.s., IČ: 47115971, sídlem Praha 8, Ke Štvanici 656/3, částku ve výši 134 649,- Kč.

Podle § 229 odst. 2 trestního řádu se **poškozená: Allianz pojišťovna a.s., IČ: 47115971, sídlem Praha 8, Ke Štvanici 656/3, odkazuje se zbytkem nároku na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.**

Podle § 314d odst. 3 trestního řádu odůvodnění tohoto rozsudku odpadá, neboť se po jeho vyhlášení obžalovaný i státní zástupce vzdali práva odvolání do rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku lze podat odvolání do osmi dnů ode dne doručení jeho opisu a to ke Krajskému soudu v Praze prostřednictvím soudu zdejšího.

Odvolání nemůže podat ten, kdo se práva podat odvolání zákonným způsobem vzdal. Rozsudek může odvoláním napadnout státní zástupce pro nesprávnost kteréhokoliv výroku, obžalovaný pro nesprávnost výroku, který se ho přímo dotýká, zúčastněná osoba pro nesprávnost výroku o zabrání věci, poškozený, který uplatnil nárok na náhradu škody, pro nesprávnost výroku o náhradě škody. Osoba oprávněná může rozsudek napadnout pro nesprávnost některého jeho výroku, proto, že takový výrok učiněn nebyl, jakož i pro porušení ustanovení o řízení předcházejícím rozsudku, jestliže toto porušení mohlo způsobit, že výrok je nesprávný, nebo že chybí.

V neprospěch obžalovaného může rozsudek napadnout odvoláním jen státní zástupce, toliko pokud jde o povinnost k náhradě škody, má toto

právo též poškozený, který uplatnil nárok na náhradu škody. Ve prospěch obžalovaného mohou rozsudek odvoláním napadnout kromě obžalovaného a státního zástupce též příbuzní obžalovaného v pokolení přímém, jeho sourozenci, osvojitel, osvojenec manžel a druh.

Odvolání musí být ve shora uvedené lhůtě nebo v další lhůtě k tomu stanovené předsedou senátu soudu I. stupně také odůvodněno tak, aby bylo patrné, ve kterých výrocích je rozsudek napadán a jaké vady jsou vytýkány rozsudku nebo řízení, které rozsudku předcházelo. Státní zástupce je povinen v odvolání uvést, zda je podává, byť i z části ve prospěch nebo neprospěch obžalovaného. Odvolání lze opřít o nové skutečnosti a důkazy.

Nesplňuje-li odvolání státního zástupce, či odvolání které podal za obžalovaného jeho obhájce nebo odvolání, které podal za poškozeného jeho zmocněnec výše uvedené náležitosti, vyzve je předseda senátu, aby vady odstranili ve lhůtě pěti dnů, jinak bude odvolacím soudem odvolání odmítnuto.

Odvolání nemohou s úspěchem podat ti, kdož se ho výslovně vzdali.

V Praze dne 21. června 2011

Za správnost vyhotovení:

■■■■ ■■■■■

Mgr. ■■■■■ ■■■■■, v.r.
samosoudce

Tento rozsudek nabyl právní moci dne: 31.8.2011.

Doložku vyhotovila ■■■■■ ■■■■■ dne 21. prosince 2011